

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19—ΤΗΛ. 27.689 | 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1954 | ΑΡΙΘ. 7

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ι. Καμίρη, Κοσμήτορος τῆς Θεολογ. Σχολῆς τοῦ Πνύμιου Ἀθηνῶν, Τὸ βάπτισμα καὶ ἡ κατ' αὐτὸ ὀνοματοδοσία ἐξ ἐπόψεως δογματικῆς.—**Αρχ/του Ἀθηνῶν Χρυσόστομον (†),** Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἐργάτου Χριστοῦ.—**Διακ. Paul Ballester Connallier,** Τὸ ταξίδιον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς τὴν Ἰσπανίαν (δ').—**Πρωτοπρ. Γεωργ. Πυρρονάκη,** Ἐκκλησιαστικὴ διακονία πρὸς τοὺς κρατουμένους.—**Δ. Σ.,** Ὁ προσηλυτισμὸς ἐν Ἑλλάδι.—**Πρωτοπρ. Ἐμμ. Γ. Μυτιληναίου,** Ὁ Ἑσπερινὸς καὶ ἡ Λιτὴ Χριστουγέννων καὶ Θεοφανείων.—**Ἀντιφώνησις** τοῦ νέου Μητροπολίτου Κίτρους.—**Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.** Τὰ «Ἐλευθέρια» καὶ ἡ Κύπρος (εισήγησις **Γεωργ. Παπαμιχαήλ, Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας.**)—**Παρατηρήσεων Στήλη:** Ἀνάγκη προσοχῆς. Τὸ νέον δέγμα. Ὁ πρόην Κίτρους Κωνσταντῖνος (†).—**Χρονικά.**—**Βιβλιογραφία.**

ΤΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ

ΚΑΙ Η ΚΑΤ' ΑΥΤΟ ΟΝΟΜΑΤΟΔΟΣΙΑ ΕΞ ΕΠΟΨΕΩΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ (1)

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἠσχολήθη κατὰ τὸ παρ. ἔτος περὶ τὸ ἐγεγνημένον, ὡς μὴ ὄφειλεν, ἐν Θεσσαλονίκῃ ζήτημα τῆς ἀλλαγῆς τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος δι' ἐπαναλήψεως τοῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος, κατακρίνασα ταύτην καὶ παρεμβάσα καὶ κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις διὰ τῆς ἀποφάσεώς του υἰοθέτησε τὰς ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας μετὰ λαμπρὰν ἀγόρευσιν τοῦ παρ' αὐτῷ Εἰσαγγελέως κ. Α. Κιουσοπούλου. Οἱ διαφωνοῦντες ὅμως νομικοὶ ἤρξαντο ἀρθρογραφοῦντες καὶ ἐρευνῶντες, ἀπὸ νομικῆς κυρίας πλευρᾶς, τὸ ἐπίμαχον τοῦτο θέμα ἐν τῷ ἐγκρίτῳ νομικῷ περιοδικῷ «Θέμις». Ἐπειδὴ δὲ ὑπὸ τινων ἐξ αὐτῶν διετυπώθησαν ἀπόψεις τινὲς προσκρούουσαι εἰς τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, ὁ εἰδικὸς Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Ἰωάννης Καμίρης ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 5 τεύχει τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἐ. ἔ. τῆς «Θέμιδος» (ἔτος 65, σελ. 277-279) τὸ κατωτέρω ἀναδημοσιευόμενον, πρὸς ἐνημέρωσιν καὶ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλησίας», ἀρθρον του.

Μετὰ τοῦ νομικοῦ κόσμου τῆς Χώρας παρακολουθεῖ μετ' εὐλόγου ἐνδιαφέροντος καὶ ὁ ἐκκλησιαστικὸς καὶ ὁ θεολογικὸς κόσμος τὴν ἀπὸ τῶν στηλῶν

1. Κατὰ σύμπτωσιν τὸ τελευταῖον περὶ τῆς μὴ ἐπαναλήψεως τοῦ Βαπτίσματος τιμῆμα τοῦ παρόντος εἶχεν ὑποβληθῆ, καταλλήλως διεσκευασμένον, καὶ ὡς γνωμοδότησις ἡμῶν τῆ 23-11-1953 πρὸς τὴν Ἰουρουργίον Ἐθνοσκευμάτων καὶ Παιδείας εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 91840]23-9-1953 ἐγγράφου του, δι' οὗ διεβίβασεν ἡμῖν τὸ ἀκόλουθον ἐρώτημα τοῦ Δήμου Νέου Φαλήρου (ὑπ' ἀριθ. 2361]27-8-1953): «ἂν Ἑλλην πολίτης, βαπτισθεὶς μετὰ τὸ ὀρθόδοξον δόγμα, τόσον αὐτὸς ὅσον καὶ τὰ τέκνα του, δύναται νὰ ἀναβαπτισθῆ ἀκολούθως καὶ καθολικῶς, (τόσον αὐτὸς ὅσον καὶ τὰ τέκνα του), καὶ νὰ ἐγγραφῆ ἐν τοῖς δημοτολογίοις μετὰ φη-

τῆς «Θέμιδος» διεξαγομένην ὑπὸ νομικῶν συζητήσιν περὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος καὶ τῆς κατ' αὐτὸ τελειομένης ὀνοματοδοσίας, ἐξ ἀφορμῆς ἀντιδογματικῆς καὶ ἀντικανονικῆς ἐπαναλήψεως ἐν Θεσσαλονίκῃ κανονικῶς τελεσθέντος Βαπτίσματος, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ κατ' αὐτὸ δοθέντος ὀνόματος. Καὶ ἡ μὲν νομικὴ πλευρὰ τοῦ θέματος ἐπαφίεται τοῖς μόνοις ἀρμοδίους νομικοῖς πρὸς ἔρευναν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν δογματικὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἐπιτραπητῶ καὶ ἡμῖν νὰ παρέμβωμεν εἰς τὴν συζήτησιν, λόγῳ ἀρμοδιότητος, ἵνα διὰ βραχείων διαφωτίσωμεν τὰ κατ' αὐτὴν. Θὰ περιορισθῶμεν δὲ μόνον εἰς τὰ ὑπὸ τῶν μετασχόντων τῆς συζητήσεως θιγέμενα σημεῖα ἐκεῖνα, ἅτινα δὲν εὐσταθοῦσι δογματικῶς.

Ὡς γνωστόν, τὸ Βάπτισμα ὀρίζεται κοινῶς ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων δογματικῶν θεολόγων ὡς τὸ μυστήριον ἐκεῖνο τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ τρις ἐν τῷ ἡγιασμένῳ ὕδατι καταδύμενος καὶ ἀναδύμενος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπαλλάσσεται τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, ὡς καὶ πασῶν τῶν προαιρετικῶν ἁμαρτιῶν του, προκειμένου περὶ ἐνηλίκου, ἀναγεννάται πνευματικῶς, δικαιούται καὶ σφίζεται, πολιτογραφούμενος οὕτω μετὰ τῶν πολιτῶν—μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἴδρυσις τοῦ χριστιανικοῦ τούτου μυστηρίου δὲν ἐγένετο, ὡς ὑπεστήριχθη, διὰ τῆς βαπτίσεως τοῦ Κυρίου ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Προδρομοῦ, συμβολικῆς οὕσης καὶ γενομένης «πρὸς πληρώσιν πάσης δικαιοσύνης» (Ματθ. 3,15), ἀλλὰ διὰ τῶν γνωστῶν τοῖς πᾶσιν ἰδρυτικῶν λόγων τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς Ἀποστόλους μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασίν Του: «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν» (Ματθ. 28,19). Ὁ δὲ νηπιοβαπτισμὸς, μαρτυρούμενος ἤδη ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χριστιανῶν συγγραφέων Εἰρηναίου, Ὠριγένους καὶ ἄλλων, ὡς ἔχων ἀποστολικὴν τὴν ἀρχὴν καὶ παράδοσιν, ἔχει τὰς ῥίζας του ἐν αὐτῇ τῇ Καινῇ Διαθήκῃ (Πράξ. 16,15 καὶ 33, Α' Κορ. 1,16), συνυπάρχων δ' ἐπὶ μακρὸν χρόνον μετὰ τοῦ βαπτί-

σκευμα καθολικόν. Τὸ δ' ἐν τέλει διατυπωθὲν ἡμέτερον συμπέρασμα ἴτω, ὅτι οὔτε ἐκκλησιαστικῶς (διὰ τοὺς κατωτέρω ἀναπτυσσομένους λόγους), οὔτε καὶ «ἐν τοῦ Συντάγματος» (ὡς ἡρωτήθημεν) εἶναι ἐπιτετραμμένον τοῦτο, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Σύνταγμα, ἀναγνωρίζον τὰ Δόγματα καὶ τοὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, (δι' ὧν ἀπαγορεύεται καὶ ἡ ἐπαναλήψις τοῦ Βαπτίσματος), προσέδωκεν αὐτοῖς καὶ ἰσχὺν συνταγματικὴν.

σματος τῶν ἐνηλίκων, ἐπεκράτησεν ὀριστικῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ βραδύτερον.

Τὰ αἰσθητὰ καὶ οὐσιώδη στοιχεῖα τοῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος, διὰ τῶν ὁποίων μεταδίδεται μυστηριωδῶς ἡ ἀόρατος θεία Χάρις εἰς τὸν βαπτίζομενον καὶ τὰ ὁποῖα, ὡς ἐκ τούτου, εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα πρὸς σύστασιν τοῦ μυστηρίου, εἶναι μόνον δύο, ἢτοι α') ἡ ὑπὸ τοῦ Ἱερέως τριττῇ κατάδυσιν καὶ ἀνάδυσιν τοῦ βαπτίζομένου εἰς τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ (προκειμένου περὶ τοῦ κανονικοῦ Βαπτίσματος καὶ οὐχὶ τοῦ τῆς ἀνάγκης ἢ τοῦ τῶν κληρικῶν), καὶ β') οἱ λόγοι τοῦ Ἱερέως: «βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ (ὁ δεῖνα) εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Ἐπομένως δὲν εἶναι, ὡς ὑπεστηρίχθη, οὐσιώδη τοῦ μυστηρίου στοιχεῖα, ἀναγόμενα δηλ. εἰς αὐτὴν τὴν οὐσίαν τοῦ δόγματος, οὔτε ἡ ὀνοματοδοσία, (λαμβίνουσα μάλιστα τὸ πρῶτον χώραν συνήθως εἰς τὴν προηγουμένην τοῦ μυστηρίου Ἀκολουθίαν καὶ τάξιν τοῦ ποιῆσαι κατηγούμενον, ἐπαναλαμβανομένου δὲ καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ δοθέντος ὀνόματος κατὰ τὴν τέλει τῶν συνηνωμένων μυστηρίων τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοῦ Χρίσματος), οὔτε ἡ ἀπόταξις ἀπὸ τοῦ σατανᾶ καὶ οἱ ἐξορκισμοί, οὔτε ἡ σύνταξις τῷ Χριστῷ καὶ ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως, ἅτινα πάντα ἐπίσης ἀνήκουσιν εἰς τὴν αὐτὴν προηγουμένην τοῦ Βαπτίσματος Ἀκολουθίαν, οὔτε οὐδὲν ἄλλο ὅμοιον. Οὐχ ἦτοιν ὅμως αὐτόδηλον τυγχάνει, ὅτι ἐκ τῆς συμπεριλήψεως τοῦ ὀνόματος τοῦ βαπτίζομένου εἰς τὸ ἀνωτέρω δεύτερον οὐσιώδες στοιχεῖον τοῦ μυστηρίου: «βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ (δεῖνα)...» ἐμμέσως συνδέεται τοῦτο ἀναποσπᾶστος μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τοῦ ὅλου μυστηρίου, μὴ δυναμένον πλέον ν' ἀλλαγῇ καὶ ἀντικατασταθῇ δι' ἄλλου ὀνόματος, τῆς τοιαύτης ἀλλαγῆς δυναμένης νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἐπανάληψιν τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοιουτοτρόπως εἰς τὴν ἀθέτησιν δόγματος.

Κατὰ ταῦτα, καίτοι ἡ κυρίως ἐνδιαφέρουσα ἡμᾶς ἐνταῦθα ὀνοματοδοσία, αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, δὲν εἶναι «οὐσιώδες» ἢ «συστατικόν» ἢ «δογματικόν» στοιχεῖον τοῦ Βαπτίσματος, ἐν τούτοις οὔτε νὰ παραλείπηται δύναται, ὡς ἄλλως τε συμβαίνει καὶ διὰ τὰ ἄλλα μὴ οὐσιώδη στοιχεῖα τοῦ μυστηρίου, οὔτε διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως νὰ μεταβάλληται τὸ ἅπαξ δοθέν καὶ συνδεθὲν μετὰ τοῦ μυστηρίου ὄνομα ἐπιτρέπεται, ἅτε τοῦ τοιούτου ἄγοντος εἰς τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ὅλου μυστηρίου, ὡς ἐν τῇ πράξει ἐγένετο ἐν Θεσσαλονίκη καὶ θεωρητικῶς ὑπεστηρίχθη ὑπὸ νομικοῦ. Ὡστε, ἐνῶ τὸ ὄνομα καθ' ἑαυτὸ δὲν εἶναι δογματικὸν στοιχεῖον, ὅμως ἡ ἀλλαγὴ αὐτοῦ δύναται νὰ ἔχη ὡς ἐπακόλουθον τὴν ἀθέτησιν δόγματος. Ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ἄρα ταύτης δὲν πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἅπαξ ἐν κανονικῶς τελεσθέντι Βαπτίσματι δοθέντος ὀνόματος καὶ ἀναποσπᾶστος συνδεθέντος μετὰ τοῦ ἐτέρου τῶν δύο ὡς ἄνω οὐσιωδῶν συστατικῶν στοιχείων τοῦ μυστηρίου τούτου. Δὲν δύναται τῷ ὄντι νὰ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία, ὅτι τὸ εὐλόγως καλούμενον «βαπτιστικόν» ὄνομα ἔχει ἐν τῇ

ἐκκλησιαστικῇ πράξει καὶ ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ λαοῦ συνδεθῆ ἀδιαρρήτως μετὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος, καθ' ὅσον ἡ ὀνοματοδοσία τελειοῦται μόνον διὰ τῆς κατὰ τὴν τέλει τῶν μυστηρίων ἐκφωνήσεως ὑπὸ τοῦ Ἱερέως τοῦ ὀνόματος τοῦ βαπτίζομένου, ἀδιαφόρως ἂν τοῦτο προτείνεται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ἀναδόχου ἢ ἐμμέσως ὑπὸ τῶν γονέων ἢ ὑπὸ τοῦ ἀσχοῦντος τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἢ ἐνίοτε καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ τελούντος τὸ μυστήριον Κληρικοῦ ἐκ διαφόρων λόγων (πλάνης ἢ ἀμελείας ἢ ἀντιθέσεως τοῦ προτεινομένου ὀνόματος πρὸς ἀρχὰς χριστιανικᾶς, ἠθικᾶς, ἐθνικᾶς κλπ.)⁽¹⁾, ὅτε οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς ἀποδέχονται τὸ οὔτω δοθὲν ἄγνωστον αὐτοῖς καὶ ἀπροσδόκητον ὄνομα, μὴ ἀπαιτοῦντες τὴν ἐκ τῶν ὑπέρων ἀλλαγὴν αὐτοῦ. Ἡ ὑποστηριχθεῖσα ἀντίθετος ἀντιλήψις ὠδήγησε, δυστυχῶς, ἐν Θεσσαλονίκη εἰς τὴν ἐπανάληψιν τοῦ δογματικῶς μὴ ἐπαναλαμβανομένου μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος, καὶ συνεπῶς εἰς τὴν ἀθέτησιν δόγματος, ὡς εἴπομεν. Πράγματι το αὐτὰ ἀντιλήψεις ἄγονσι μοιραίως εἰς τὴν ὀλικὴν ἢ μερικὴν ἀθέτησιν τῶν κεκτημένων θεῖον καὶ καθολικὸν καὶ ἀπόλυτον—παρ' ἡμῖν δὲ καὶ συνταγματικὸν—κῦρος δογμάτων τῆς πίστεως. Διότι, κατὰ τὸν ἱερὸν Φώτιον, «οἶδε καὶ ἡ μικρὰ τῶν παραδοθέντων ἀθέτησις καὶ πρὸς ὅλην τοῦ δόγματος ἐπιτρέψαι καταφρόνησιν». Ἀναμφιβόλως δὲ εἰς τοιαύτην καταφρόνησιν δόγματος παρεσύρθησαν οἱ ἐν Θεσσαλονίκη διαπράξαντες τὸ ἀνοσιούργημα τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος.

Οὐδεὶς βεβαίως ἐπιτρέπεται ν' ἄγνοῃ, ὅτι κανονικῶς τελεσθὲν Βάπτισμα δὲν δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ, διότι, ὡς ἐν τῇ φυσικῇ ζωῇ ἅπαξ δύναται τις νὰ γεννηθῇ, οὔτω καὶ ἐν τῇ πνευματικῇ ζωῇ ἅπαξ μόνον δύναται τις νὰ ἀναγεννηθῇ, ἢ «ὡσπερ οὐκ ἐνι δεύτερον σταυρωθῆναι τὸν Χριστόν, οὕτως οὐδὲ δεύτερον βαπτισθῆναι» (Χρυσόστομος). Διὰ τοῦτο ὁ ἀναβαπτισμὸς ἦδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἀπηγορεύθη ἀπολύτως ἐν αὐτῇ. Τοῦτο ἀποτελεῖ ὁμόφωνον διδασκαλίαν καὶ τῶν δύο πηγῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἢτοι καὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱεράς Παραδόσεως. Οὔτω, πρὸς τοῖς ἄλλοις, σαφῶς ἐδιδάχθη ὑπὸ μὲν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «εἰς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα» (Ἐφεσ. 4,5), ὑπὸ δὲ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου: «ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν»⁽²⁾. Διὰ τοῦτο ὠρίσθη: «ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος, τὸν κατὰ ἀλήθειαν ἔχοντα βάπτισμα, ἐὰν ἄνωθεν βαπτίσῃ, καθαιρείσθω» (47 Ἀποστολικὸς Κανὼν), καὶ «μὴ ἔξεῖναι γίνεσθαι ἀναβαπτίσεις» (48 [57] Κανὼν Συνόδου Καρθαγένης)⁽³⁾. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω

1. Βλέπ. καὶ τὰς σχετικὰς ἐγκυκλίους τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπ' ἀριθ. 52/2-3-1934 καὶ 1219/20-5-1937, ὡς καὶ προσφάτους ἀποφάσεις αὐτῆς.

2. 10ον ἄρθρον τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου τῆς πίστεως, πρβλ. Ἱω. Καρμίρη, Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1952, τόμ. Α', σελ. 134.

3. Αὐτόθι σ. 210, 217.

καὶ πολυαριθμῶν ἄλλων αὐθεντικῶν διατάξεων καὶ μαρτυριῶν, παραλειπομένων ἐν ταῦθα, τὸ Βάπτισμα θεωρεῖται γενικῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς μυστήριον δογματικῶς μὴ ἐπαναλαμβανόμενον, συνωδῶ τῇ ὁμοφώνῳ θεωρίᾳ καὶ πράξει τῆς ἀρχαίας ἡνωμένης καὶ ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας καὶ τῆς μόνης ἀποτελούσης τὴν ἀδιάκοπον καὶ κατ' εὐθειαν καὶ κανονικὴν συνέχειαν, προέκτασιν καὶ ἐπιβίωσιν ἐκείνης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἱστορικοδογματικῶς μάλιστα εἶναι γνωστόν, ὅτι ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία τῆς Ρώμης εἶχεν ἐξ ἔθους τὴν ἀρχὴν καὶ αὐτοὺς «τοὺς ἐξ οἴασουσιν αἰρέσεις μὴ ἀναβαπτίζειν», ὁ δὲ ἐπίσκοπος Ρώμης Στέφανος ἐν τῇ αὐστηρῇ ἐφαρμογῇ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἔφθασε περὶ τὰ μέσα τοῦ Γ' αἰῶνος μέχρι τῆς διακοπῆς τῶν σχέσεων μετὰ τῶν διαφωνουσῶν ἐν τούτῳ Ἐκκλησιῶν τῆς Βορείου Ἀφρικῆς καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ βαπτίζουσῶν διὰ πρώτην φορὰν τοὺς ἐξ αἰρέσεων προσιόντας τῇ Ἐκκλησίᾳ, κριθέντος ὑπ' αὐτῶν τοῦ τελεσθέντος ἐν ταῖς αἰρέσεσι Βαπτίσματος ὡς μὴ γενομένου καὶ ὡς πάντῃ ἀνυπόστατον. Συμπέρασμα τῶν ἀνωτέρω εἶναι, ὅτι ὁ ἀναβαπτισμὸς ἀδεδείχται τὸ κεφαλαιώδες χριστιανικὸν δόγμα: «ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα», καὶ διὰ τοῦτο ἀπαγορεύεται ἀπολύτως.

Περιοριζόμεθα εἰς τὰ παρεξηγηθέντα ὀλίγα ταῦτα δογματικὰ σημεῖα (1), κρίνοντες τ' ἀνωτέρω ἰκανὰ ὅπως διαφωτίσωσιν ἀπὸ δογματικῆς ἐπόψεως τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα. Πρὶν δ' ὅμως κλείσωμεν τὸ ἄρθρον τοῦτο, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ προσθέσωμεν, ὅτι δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ ἀμφισβητῆται καὶ τὸ δικαίωμα τῆς παρεμβάσεως τῆς Ἐκκλησίας εἰς ἐν τόσον μέγα δι' αὐτὴν ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα, ἀπτόμενον οὕτως ἢ ἄλλως καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀφ' ἐνός μὲν δογματικῶς εἶναι τεταγμένη ἄγρυπνος φύλαξ καὶ φρουρὸς καὶ ἀλάθης ἐρμηνευτὴς τῆς παραδοθείσης αὐτῇ ὑπὸ τοῦ θείου Ἰδρυτοῦ καὶ Ἀρχηγοῦ αὐτῆς, τῶν Ἀποστόλων, τῶν ἐκκλησιαστικῶν Συνόδων καὶ τῶν ἱερῶν Πατέρων δογματικῆς πίστεως καὶ τῆς καθόλου ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ συνταγματικῶς εἶναι πεπιστευμένη τὴν ἀπαρασάλευτον τήρησιν τῶν ἱερῶν ἀποστολικῶν καὶ συνοδικῶν Κανόνων καὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων καθόλου. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι τὰ ἀνωτέρω συντόμως ἐκτεθέντα διδάγματα τῆς Ὁρθοδόξου Δογματικῆς περὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος,

1. Εἰς ταῦτα προσθετέος καὶ ὁ ἀλλαχού δοθεὶς ὑφ' ἡμῶν πληρέστερος ὁρισμὸς τῶν χριστιανικῶν Δογμάτων, ἀντὶ τοῦ ἐοθέντος ἐν τῇ «Θέμειδι» ἀτελοῦς τοιοῦτου: «Δόγματα τῆς Χριστιανικῆς Θεολογίας εἶναι αἱ ἐπὶ τῆς θείας αὐθεντίας ἐρειδόμεναι καὶ ἀπόλυτον καὶ ὑποχρεωτικὸν κεκτημένα κῆρος θεωρητικαὶ τῆς πίστεως ἀλήθειαι, αἱ ὁποῖαι, περιεχόμεναι συνεπτυγμένως ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ φερόμεναι ἀνεπτυγμένως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἕττον θεολογικῶς ἐν τῇ Ἱερᾷ Παραδόσει, ἐπιστεύθησαν ἀνεκὰθεν ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐν μέρει μὲν ὠρίσθησαν καὶ διετυπώθησαν συνοδικῶς ὑπ' αὐτῆς, ἐν μέρει δὲ, ἀναγνωριζόμεναι ὑπὸ τῆς κοινῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως, διδάσκονται ἐν τῇ πράξει ἀδιαλείπτως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας». (Δόγμα, Δογματικὴ, Δογμάτων Ἱστορία, Ἀθήναι 1937, σ. 4).

Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἐργατοῦ Χριστοῦ

[Διὰ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ θέματος δημοσιεύομεν ἐν ταῦθα τὴν ὑπὸ τοῦ αἰοδίου Ἀρχιεπισκόπου Χρυσόστομου ἰδιοχείρως γραφεῖσαν, μικρὸν πρὸ τῆς τελευτῆς του, παρανετικὴν προσλαλιὰν πρὸς τοὺς ἐργαζομένους νέους, ἣν προώριζε διὰ τὴν ἐν Πειραιεὶ τελουμένην πρωτοβουλία τῆς αὐτόθι «Φιλικῆς Ἐταιρείας Νέων» ἑορτὴν τοῦ Ἐργατοῦ Χριστοῦ, περὶ ἧς ἐγένετο λόγος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1—2 ἔ. ἔ. φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησίας».]

Αἰσθάνομαι μεγάλην χαρὰν βλέπων καὶ πάλιν τὴν ὄραϊαν αὐτὴν συνάθροισιν τῶν νέων ἐν ὀνόματι τοῦ Ἐργατοῦ Χριστοῦ, τῆς ὁποίας τὴν πρωτοβουλίαν ἔσχε ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία τῶν Νέων Πειραιῶς, πρὸς δοξολογίαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνίσχυσιν τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν πεποιθήσεων τῶν νέων. Ἄλλως τε, τὸ ἔργον τῆς ὁργανώσεως ταύτης γίνεται ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ προσεγγίσῃ τοὺς νέους πρὸς τὸν Θεόν, ὅπως ἐμβάλῃ εἰς τὰς ἀγνάς ψυχὰς τῶν τὴν πεποιθήσιν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἰδίως ὁ ἐργάτης, καθίσταται εὐτυχῆς μόνον ἐφ' ὅσον διέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ.

Κανεὶς βεβαίως δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑποβιάσῃ τὴν ἀξίαν τῶν προσκαίρων ἀγαθῶν τοῦ κόσμου τούτου, οὔτε νὰ παραγνωρίσῃ τὴν σημασίαν αὐτῶν διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ δὲν προσπορίζουν τ' ἀγαθὰ αὐτὰ πραγματικὴν εὐτυχίαν, ὅταν λείπῃ ἡ εἰρηγὴ τῆς συνειδήσεως. Ἡ νεότης φέσκει εἰς τὴν τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν, ἀλλ' ἀλλοίμονον ὅταν τὴν ζητῇ εἰς τὸν βόρβορον. Δὲν θὰ τὴν εὔρη εἰς αὐτὴν ποτέ, ἢ μᾶλλον θ' ἀντιμετωπίσῃ τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν συμφορὰν. Συνήθως ἡ νεότης δὲν ἀποβλέπει πρὸς τὴν ζωὴν μετὰ σοβαρότητα. Πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς ἡ ζωὴ φαίνεται ὡς ἀπλοῦν παιγνίδιον. Ὁρμᾶ μὲ τὴν χαρακτηρίζουσιν αὐτὴν αἰσιοδοξίαν πρὸς τὴν κατάκτησιν τῆς διὰ τῶν προχειροτέρων μέσων, χωρὶς πολλῆς νὰ ὑπολογίσῃ τὰς συνεπείας. Ἀλλ' οὐχὶ σπανίως παθαίνει ὅ,τι καὶ τὸ περὶ τῶν ζωῶν, τὸ ὁποῖον ἀρέσκειται εἰς τὸ πῦρ, τὸ περιτριγυρίζει ἐπὶ πολλὴν ὥραν καὶ ἐπὶ τέλος ῥίπτεται εἰς αὐτὸ καὶ καίεται. Πόσοι καὶ πόσοι νέοι δὲν ἐξέρχονται κατε-

ὡς καὶ περὶ πάντων τῶν λοιπῶν Δογμάτων ἢ τῶν ἐχομένων αὐτῶν θεμάτων ἐν γένει, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παρορῶνται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων δικαστῶν καὶ νομικῶν, — τῶν αἰεποτε ἐμφορουμένων ὑπὸ ἀγκραιφνοῦς ὀρθοδόξου φρονήματος, καὶ πολλῶν μάλιστα συναγωνιζομένων ἐν ταῖς προφυλακαῖς μετὰ τῶν στρατευομένων εὐσεβῶν λαϊκῶν, — ὅταν ἀσχολῶνται περὶ ζητήματα ἀναφερόμενα ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς δόγματα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἷον εἶναι καὶ τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν καὶ ἀπασχολῆσαν τὴν ἁγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον, τὰ δύο ἐν Θεσσαλονίκῃ δικαστήρια τῆς οὐσίας καὶ τὸν Ἄρειον Πάγον.

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Κοσμητῶρ τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Βασιλικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱ. Συνόδῳ
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

στραμμένοι ἀπὸ μίαν προσωρινὴν ἀπόλαυσιν! Κατεστραμμένοι δι' ὅλην τὴν ζωὴν, διὰ τὸ νὰ μὴ εἴπω καὶ δι' ὅλην τὴν αἰωνιότητα! Ἄγνοοῦν οἱ τοιοῦτοι νέοι, ὅτι ὁ δρόμος πρὸς τὴν ἀληθινὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀληθινὴν εὐτυχίαν εἶναι ὁ δρόμος τῆς ἀρετῆς. Βεβαίως χρειάζεται κάποιον ἀγῶνα, διὰ τὸ νὰ διατρέξῃ κανεὶς αὐτὸν τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς· ἀπαιτεῖται αὐτοσυγκράτησις τοῦ νέου καὶ αὐτοκυριαρχία. Ὁμολογουμένως ἔχει κάποιον ἀνήφορον αὐτὸς ὁ δρόμος τῆς ἀρετῆς. Ἀλλ' ὁ δρόμος τῆς ἁμαρτίας δὲν ὀδηγεῖ πρὸς τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν. Εἶναι κατήφορος, ὁ ὁποῖος ὀδηγεῖ ἀκατασχέτως εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς καταστροφῆς.

Ἐνώπιον λοιπὸν τῶν νέων ἀνοίγονται αὐτοὶ οἱ δύο δρόμοι, ὁ ἓνας τῆς ἀρετῆς καὶ ὁ ἄλλος τῆς ἁμαρτίας. Κατ' ἀνάγκην πρέπει ν' ἀκολουθήσουν οἱ νέοι ἢ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον δρόμον, ἢ προτιμήσῃ τὸν πρῶτον ἢ τὸν ἄλλον δρόμον. Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ δὲν πρέπει νὰ μείνῃ ἀνερέργητος· διαρκῶς στρέφεται ἢ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἢ πρὸς τὸ κακόν, μὲ ἀνάλογα πάντοτε ἀποτελέσματα. Οὐχὶ ἀδίκως τὸ ἀγαθὸν ἐξακροατήθη ὡς φῶς, τὸ δὲ κακὸν ὡς σκότιος. Ἀπὸ τὸν χαρακτηρισμὸν αὐτὸν ἀμέσως φαίνεται ἡ διαφορὰ. Ἡ νεότης εὐρίσκειται εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀνθήσεως τῆς ζωῆς. Ὅπως τὸ ἄνθος ἔχει ἀνάγκην τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ φωτός, διὰ τὸ αὐξήσῃ καὶ τὸ ἀποκτήσῃ τὴν ὠραιότητα καὶ τὴν εὐωδίαν του, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ νεότης μόνον ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἀγαθοῦ ἢ μπορεῖ ν' ἀναπτυχθῇ καὶ νὰ εὕρῃ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς καὶ τὴν εὐτυχίαν. Ἡ ἐργατικὴ νεότης, ἡ ὁποία μοχθεῖ καὶ χρησιμοποιεῖ ὅλας τῆς τὰς δυνάμεις διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν μέσων τῆς ζωῆς, ἔχει ἀνάγκην μεγαλυτέρας προσοχῆς εἰς τὸ ζήτημα αὐτό. Πρέπει νὰ μὴ σπαταλᾷ καὶ νὰ μὴ ξηρατῇ τὰς δυνάμεις τῆς εἰς τὸ κακόν. Ὁ ἐνάρετος βίος, ὁ ὁποῖος ἐξασφαλίζει πρὸ πάντων τὴν ὑγίαν τοῦ νέου, ἄς εἶναι ἡ ἀπόλαυσις του. Ἡ ἁμαρτία συντρίβει τὴν ὑγίαν καὶ καταστρέφει τὰς σωματικὰς καὶ τὰς πνευματικὰς του δυνάμεις. Πρέπει λοιπὸν νὰ τὴν ἀποφεύγῃ ὁ νέος, ὅπως ἀποφεύγει τὸ δηλητήριον, ὅπως ἀποφεύγει κάθε κίνδυνον τῆς ζωῆς.

Ἀπευθύνω τὰ ὀλίγα αὐτὰ πατρικὰ λόγια πρὸς τοὺς νέους τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας τῶν Νέων Πειραιῶς καὶ πρὸς ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι μετέχουν αὐτῆς τῆς σεμνῆς ἐορτῆς, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ εὕρουν ἀπήχησιν εἰς τὰς ψυχὰς των, ὅτι δὲν θὰ παραστρατήσουν εἰς τὴν ζαῆν των, ἀλλὰ θὰ ἀκολουθήσουν τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς. Εἰς τὸν δρόμον αὐτὸν ἄς ἔχουν ὡς ὀδηγὸν τὸν ἐργάτην Χριστόν, ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποῖου γίνεται ὁ συγκέντρωσις αὐτή. Ἄς τὸν ἔχουν ὑπόδειγμα εἰς τὴν ζωὴν των καὶ ἄς μὴ λησμονοῦν ποτὲ τὰ θεῖα διδάγματα Του. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἠὲ δόκησεν ὄχι μόνον νὰ γίνῃ ἄνθρωπος, διὰ τὸ νὰ μᾶς ἀπολυτρώσῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ διέλθῃ τὰ παιδικὰ καὶ τὰ νεανικὰ του χρόνια ὡς ἐργάτης (Μάρκ. στ' 3), ὅπως καθαγιάσῃ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν καταστήσῃ πηγὴν τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ θεῖος Λυτρωτὴς διεκήρυξε λέγων: «Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ

ΤΟ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑΝ(*)

Δ'

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥ Β' ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ Ε' ΑΙΩΝΟΣ

Μετὰ τὸν Ἅγιον Κλήμεντα, τὴν δευτέραν μαρτυρίαν, ἡ ὁποία ἔχει βαρύτητα σχετικῶς μὲ τὸ ταξείδιον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς τὴν Ἰσπανίαν, μᾶς τὴν δίδει τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Muratori. Ὡς γνωστόν, τὸ τεκμήριον αὐτὸ εἶναι τὸ μέρος ἑνὸς κανόνος ἢ καταλόγου τῶν κανονικῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τοῦ Muratori κατὰ τὸ 1740. Σήμεραρον ὅλοι οἱ κριτικοὶ συμφωνοῦν ὅτι τοῦτο ἐγράφη μετὰ τῶν ἐτῶν 160 καὶ 220 εἰς τὴν Δύσιν καὶ, πολὺ πιθανόν, ἀπὸ ἑνα ρωμαῖον ἀξίας (1).

Μεταφράζομεν τοῦ τεκμηρίου τούτου τὸ χωρίον, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐνδιαφέρει διὰ τὸ θέμα μας, ἐκ τοῦ λατινικοῦ κειμένου, κατὰ Rauschen (2). Εἶναι τὸ ἑξῆς: «Αἱ πράξεις ὅλων τῶν Ἀποστόλων εἶναι γραμμένα εἰς ἓν βιβλίον. Ὁ Λουκάς, ἀγαθότατε Θεόφιλε, περιλαμβάνει ἐκεῖ μόνον ὅ,τι ἔλαβε χώραν ἐπι παρουσίᾳ του, καθὼς τὸ ἀποδεικνύει ἀναμφισβητήτως ἡ σιωπὴ του σχετικῶς μὲ τὸ μαρτύριον τοῦ Πέτρου, καὶ μὲ τὴν ὁδοιπορίαν τοῦ Παύλου ἀπὸ τὴν Ρώμην εἰς τὴν Ἰσπανίαν» (3).

Ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ τοῦ κειμένου (4) ἦτο λοιπὸν πεπεισμένος, ὅτι ὁ Ἅγιος Παῦλος ἐπραγματοποίησε τὸ σχεδιασθὲν ταξείδιόν του εἰς τὴν Ἰβηρικὴν χερσόνησον. Ὁμιλεῖ δι' αὐτὸ μὲ ὅλην τὴν ἀπλότητα, ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ βεβαίον γεγονότος καὶ

(*) Συνέχεια ἀπὸ σελ. 71.

1. Βλέπε Harnack, Zeitschrift für die Neutestamentliche Wissenschaft und Kunde der älteren Kirche, 1925, τόμ. 29, σελ. 1—16. Ἡ «editio princeps» τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Μουρατόρι εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ ἰδίου, τοῦ Μουρατόρι ἐκδοθεῖσα: Antiquitates Italicae Medii Aevi, τόμ. 3, 1740.

2. G. Rauschen, Fragmentum Muratorianum (Florilegium Patristicum. Bonnæ, 1905, τευχ. 3, σελ. 29—30).

3. «Acte autem omnium apostolorum sub uno libro scripta sunt. Lucas, optime Theophile, comprehendit, quae sub praesentia eius singule gerebantur, sicuti et semota passione Petri evidenter declarat, sed et profectorem Pauli ab urbe (Roma) ad Spaniam proficiscentis».

4. Δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης, Βίκτωρ (189—199) ἢ Ζεφυρίνος (199—218). Ὁ Zahn ὁμῶς τὸν ταυτίζει μὲ τὸν Ἰππόλυτο: Βλέπε Miscellanea, II, Hippolytis, der Verfasser des Muratorischen Kanons (Neue Kirchliche Zeitschrift, τόμ. 33, 1922, σελ. 417—436).

ζωή· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς». Καὶ προσέθηκεν: «ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει». Χωρὶς τὸν Χριστὸν ὀδηγόν, εὐρίσκειται τις εἰς τὸ σκοτὸς καὶ δὲν γνωρίζει ποῦ ὑπάγει· μὲ τὸν Χριστόν, εὐρίσκειται εἰς τὸ φῶς τῆς ζωῆς.

Ὁ Χριστὸς Ἐργάτης ἄς φωτίσῃ καὶ ἄς ὀδηγῇ τοὺς ἐργάτας νέους.

γενικῶς γνωστοῦ, τόσον θετικοῦ καὶ γνωστοῦ ὅσον τὸ μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Πέτρου εἰς τὴν Ρώμην. Ἐξ αὐτοῦ λοιπὸν συμπεραίνομεν λογικῶς ὅτι κατὰ τὰ τέλη τοῦ 2ου αἰῶνος, ὅταν εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν διειρηθεῖτο ἀκόμη ζωηρὰ ἡ ἀνάμνησις τῶν δύο μεγάλων Ἀποστόλων, ἡ πεποιθήσις ὅτι ὁ Ἅγιος Παῦλος ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Ρώμην διὰ τὴν κηρύξιν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἦτο γενικὴ.

Αὐτὸ τὸ συμπέρασμα ἐπιχυροῦται ἀπὸ ἐν ἄλλο τεκμήριον πολὺ ἐνδιαφέρον, διὰ τὸ ὁποῖον ἤδη ὠμιλήσαμεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς μελέτης μας. Ἀναφερόμεθα εἰς τὸ «Actus Petri cum Simone»⁽¹⁾, τὸ ὁποῖον διατηρεῖται εἰς κείμενα διαφόρων γλωσσῶν. Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον, «Μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Πέτρου» φαίνεται νὰ εἶναι τὸ πρωτότυπον⁽²⁾, ἀλλὰ τούτου δὲν ὑπάρχει εἰ μὴ ἐν μέρος τοῦ τέλους εἰς κώδικα τοῦ 9ου αἰῶνος, εἰς τὴν Πάτμον, καὶ ἐν ἄλλο σύντομον ἀπόσπασμα, πιθανῶς τοῦ 10ου αἰῶνος, εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἡ ἀρχαιότερα λατινικὴ μετάφρασις ἀνάγεται εἰς τὸν 7ον αἰῶνα καὶ ὑπάρχει εἰς χειρόγραφον τῆς Συνοδικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Vercelli. Αὕτη περιέχει σχεδὸν ὀλόκληρον τὸ κείμενον. Παρουσιάζει μόνον ἐν κενὸν πρὸς τὸ τέλος, τὸ ὁποῖον εὐτυχῶς δυνάμεθα νὰ συμπληρώσωμεν μὲ τὸ ἀπόσπασμα τῆς Πάτμου.

Ὁ συγγραφεὺς καὶ ὁ τόπος προελεύσεως τοῦ κειμένου τοῦ «Μαρτυρίου τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Πέτρου» εἶναι ἀγνωστα. Ὡς πρὸς τὴν χρονολογίαν τῆς συντάξεώς του, ἡ γνώμη τῶν κριτικῶν ταλαντεύεται μεταξὺ τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ 2ου αἰῶνος καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ 3ου.

Αὐτὸ τὸ τεκμήριον ὀμιλεῖ λεπτομερῶς καὶ εὐρῶς διὰ τὰ ἔργα τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἰς τὴν Ρώμην καὶ ἀρχίζει μὲ τὴν διήγησιν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἁγίου Παύλου ἀπὸ τὴν αὐτοκρατορικὴν πρωτεύου-

σαν⁽¹⁾ διὰ τὴν Ἰσπανίαν. Μεταφράζομεν τὰ πλεόν ἐνδιαφέροντα σημεῖα ἐκ τοῦ λατινικοῦ χειρογράφου τῆς Vercelli, κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Tischendorf⁽²⁾. Εἶναι τὰ ἑξῆς :

«Κατὰ τὸ διάστημα τῆς διαμονῆς τοῦ Παύλου εἰς τὴν Ρώμην, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐστερέωσε τὴν πίστιν πολλῶν, μία γυνὴ ὀνόματι Candida σύζυγος τοῦ Quartus, ἡ ὁποία ἐγνώρισεν τὸν Παῦλον, ὅταν αὐτὸς ἦτο ἀκόμη εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἐπίστευσεν εἰς τὰ κηρύγματά του, ἐπέτιχεν ἐπίσης τὴν μεταστροφὴν τοῦ συζύγου· τῆς εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Ὁ Quartus εἶπεν εἰς τὸν Παῦλον νὰ φύγη ἀπὸ τὴν Ρώμην ὅταν θὰ τὸ ἤθελεν. Ἀλλὰ ὁ Παῦλος ἀπήντησεν : «Ἐὰν εἶναι αὐτὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἰδιος θὰ μοῦ τὸ φανερώσῃ». Καὶ νηστεύσας ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁ Παῦλος καὶ προσευχηθεὶς εἰς τὸν Θεὸν νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ ὅ,τι ἦτο καλλίτερον νὰ κάμῃ, εἶδεν ὄραμα κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς τοῦ εἶπε : «Σῆκω, Παῦλε, καὶ παρυσιάσου εἰς αὐτούς, πού εἶναι εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ γίνουσι λατρὸς αὐτῶν». Ὁ Παῦλος ἐξέθεσε εἰς τοὺς ἀδελφούς ὅ,τι ὁ Θεὸς τὸν διέταξε καὶ χωρὶς νὰ διστάσῃ ἠτοιμάσθῃ διὰ τὴν φύγην ἀπὸ τὴν χώραν. Καθ' ὃν χρόνον ὁ Παῦλος προητοιμάζετο, ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ ἤρχισαν νὰ κλαίουν, διότι ἐνόμιζον ὅτι δὲν θὰ τὸν ἔβλεπον πλέον... Οἱ ἀδελφοὶ παρεκάλουν αὐτὸν νὰ μὴ ἀπουσιάζῃ περισσότερον τοῦ ἐνὸς ἔτους καὶ τοῦ ἔλεγον : «Γνωρίζομεν πόσον μᾶς ἀγαπᾶς· μὴ μᾶς ξεχνᾶς ὅταν θὰ εἶσαι ἐκεῖ κάτω, τότε πού θὰ μᾶς ἔχεις ἀφήσει ὡς παιδιὰ χωρὶς μητέρα». Καὶ καθὼς ἤρχισαν ἐκ νέου τὰς φωνὰς καὶ τὰ δάκρυα, ἠκούσθησαν ἤχοι ἀπὸ ψηλὰ καὶ μία φωνὴ ἐξ οὐρανοῦ εἶπε : «Παῦλος ὁ Ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ ἐξελέγη διὰ τὸ Ἀποστολικὸν Ὑπουργεῖον δι' ὅλην τὴν ζωὴν (ἀλλὰ θὰ ἐπανέλθῃ μεταξὺ ὑμῶν) καὶ θὰ ἀποθάνῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ σκληροῦ καὶ ἀεβεοῦς Νέρωνος». Αὕτη ἡ οὐραγία φωνὴ ἐπροξένησε μεγάλον φόβον εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ ἐστερέωσε τὴν πίστιν εἰς πολλούς...

»Πλήθος ἀπὸ γυναῖκας, γονυκλινεῖς, κατηνυθύνετο οὖτος τὸν Ἀπόστολον καὶ ἐφιλεῖ τοὺς πόδας του. Καὶ οὕτω τὸν ὠδήγησαν εἰς τὴν παραλίαν. Ἐκεῖ προστετέθησαν εἰς τὴν συνοδείαν ὁ Διονύσιος καὶ ὁ Balbus, ἀσιατικοί, ἰππῶται ρωμαῖοι, καὶ ἄλλα πρόσωπα ἀξίας καὶ ὁ γερουσιαστὴς Δημήτριος, ὁ ὁποῖος εὐρισκόμενος εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Παύλου, τοῦ λέγει : «Παῦλε, θὰ ἤθελα νὰ φύγω ἀπὸ τὴν Ρώμην καὶ νὰ μὴ εἶμαι δικαστής, διὰ τὴν νὰ μὴ σὲ ἀποχωρισθῶ». Προσῆλθον ἐπίσης οἱ Κλεόβιος, Ibitus, Λυσίμαχος καὶ Ἀρισθέος, τοῦ οἴκου τοῦ Καίσαρος, αἱ κυραὶ Βερονίκη καὶ Φιλοστράτη καὶ ὁ πρεσβύτερος Νάρκισσος. Ἀλλὰ μόλις ἔφθασεν ἡ συνοδεία εἰς τὴν παρα-

1. Δηλαδή, Πράξεις Πέτρου ἐν σχέσει μὲ τὸν Σίμωνα τὸν Μάγον. Ἡ παράδοσις, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἅπ. Πέτρος εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν Ρώμην κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀυτοκράτορος Κλαυδίου (41-54), διὰ τὴν ἀντικρούσῃ ἐκεῖ τὸν Σίμωνα τὸν Μάγον ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς τὸν μάρτυρα Ἰουστίνου, ἀλλὰ στηρίζεται εἰς μίαν ἐσφαλμένην ὑπόθεσιν. Πράγματι, ἡ παράδοσις αὕτη τὴν ἀρχὴν τῆς ἔχει εἰς τὴν ὑπαρξίν ἑνὸς ἀρχαίου ἀγάλματος εἰς τὴν νῆσον τῆς Trevere, ὅπερ ἐπίστευτο ὡς ἀνήκον εἰς τὸν Σίμωνα Μάγον. Ἡ ἐπιγραφή ὁμοῦ τοῦ μνημείου τούτου δὲν λέγει «Simoni Sancto Deo Filio» (=τῷ ἁγίῳ Σίμωνι, υἱῷ Θεοῦ), ὅπως ἐπίστευον ὁ Ἅγιος Ἰουστίνος, ἀλλὰ : «Simone Sancto Deo Fidio», ὅπερ ἦτο τὸ ὄνομα τῆς σαβηνικῆς θεοῦτος πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας ἀναμφισβητήτως εἶναι ἀφιερωμένον τὸ ἀγαλμα. Ἀπὸ τὸ λάθος τοῦτο τοῦ Ἰουστίνου ἐδημιουργήθη ἡ μεταγενεστέρη παράδοσις, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος μετέβη εἰς τὴν Ρώμην, διὰ τὴν ἀντικρούσῃ τὸν Σίμωνα, καὶ ἐξήσκησεν τὸ ἐπισκοπικὸν λειτουργεῖον ἐπὶ 25 ἔτη εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν πρωτεύουσαν, ἕως τὸ τελευταῖον ἔτος τοῦ Νέρωνος, ὅστις τὸν ἐσταύρωσεν ἀνεστραμμένον (Ἅγ. Ἰερωνύμου, De Viris Illustribus, 1). Ἡ «editio princeps» τῶν «Actus Petri cum Simone» εἶναι ἡ ἔκδοσις ὑπὸ τῶν Lipsius—Bonnet: Acta Apostolorum Apocrypha, μέρος πρῶτον, Lipsiae, 1891.

2. Βλέπε Th. Zahn, Geschichte des Neutestamentlichen Kanons, τόμ. 2, μέρος 2ον, Erlangen u. Leipzig, 1890, σελ. 834 καὶ ἑξ.

1. Εἶναι πράγματι ἀληθές, ὅτι ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ Ἀποστ. Παύλου ἔλαβε χώραν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμερομηνίαν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Ἀποστ. Πέτρου εἰς τὴν Ρώμην. Βλ. Duchesne, Les 6 premiers siècles de l'Eglise, I, 5, 51 κ.ἑξ.

2. C. Tischendorf, Acta Apostolorum Apocrypha (ἔκδοσις Lipsius—Bonnet, Lipsiae, 1891), μέρος πρῶτον, σελ. 45-103.

ἐκκλησιαστικοῦ προσώπου ἐν τῇ φυλακῇ καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς θρησκευτικότητος εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ φυλακισμένου, ἀλλὰ πρωταρχικὸν τοιοῦτον. Ἄλλωστε, μὲ τὴν ἐν τῇ θεωρίᾳ τοῦ δικαίου ἐπικράτησιν νέων ἀντιλήψεων καὶ σκοπῶν ὡς πρὸς τὴν τιμωρίαν τῶν ἐνόχων, κατ' ἀνάγκην γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ συμβολὴ τῆς θρησκευτικῆς ἀρχῆς καὶ μάλιστα θεωρεῖται αὕτη λίαν ἐπιθυμητὴ ἐν πολλοῖς καὶ εὐπρόσδεκτος. Καὶ ὑπάρχουν, δόξα τῷ Θεῷ, πολλὰ παραδείγματα πείθοντα, ὅτι διὰ τῆς καταλλήλου ἐπεμβάσεως προσώπων κινουμένων ἐξ ἀγάπης Θεοῦ, παρουσιάσθησαν θαυμασταὶ μεταβολαὶ καὶ εἰς τὴν συμπεριφορὰν τῶν φυλακισμένων καὶ εἰς τὸν χαρακτήρα των καὶ εἰς τὴν ὄλην των ἠθικὴν ὑπόστασιν.

Ἴσως εἰς μερικὰς περιπτώσεις ἡ πρώτη ἐπαρὴ ἐκκλησιαστικοῦ μὲ τὸν κρατούμενον νὰ εἶναι ψυχρά, ἀδιάφορος, παθητικὴ, καὶ ἐχθρικὴ ἀκόμη. Ἀλλὰ ἡ κατάλληλος ἐπιμονὴ καὶ ἡ εὐπροσῆγορος ἀντίδρασις τοῦ πρώτου εἰς τὴν κακίην στάσιν τοῦ δευτέρου κατορθώνουν νὰ διαλύουν τοὺς φόβους, τὰς παρεξηγήσεις καὶ ὄλας, κατ' ἀκολουθίαν, τὰς ἐπιφυλάξεις. Καὶ τότε ἀλλάσσει ἡ κατάστασις καὶ ἀναπτύσσεται ἐξ ἀντιθέτου θαρρετὸς σύνδεσμος καὶ ποθητὴ γίνεται κάθε νέα ἐπίσκεψις καὶ ἡ ὅσον τὸ δυνατὸν στενωτέρα ἐπικοινωνία. Τὰ δὲ παράπονα τῶρα διὰ πᾶσαν καθυστέρησιν ἀντικαθιστοῦν τὰς προτέρας μεμφιμοίρας καὶ κακότητος τῶν κρατουμένων. Ἡ προθυμία πλέον εἰς τὸ νὰ δεχθῶν, ν' ἀκούσων καὶ νὰ προσέξων τὸ πρόσωπον τὸ ἐκφράζον τὴν θρησκευτικὴν διάθεσιν εἶναι καταφανής, καὶ ἐκδηλὸς εἶναι ἡ ἱκανοποίησις καὶ ἡ πλήρης εὐχαρίστησις τῶν φυλακισμένων, ὅταν μάλιστα τὸ πρόσωπον τοῦτο κατέχει ὑπεύθυνον θέσιν ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ὀργανισμῷ· ἂν εἶναι δηλονότι κληρικὸς καὶ μάλιστα ἂν εἶναι αὐτὸς ὁ Ἐπίσκοπος! Εἶναι διὰ τοὺς πολλοὺς ἀφάνταστος ἴσως· καὶ ἕμως εἶναι ἀναμφίβολος καὶ ὄντως ἀποτελεσματικὴ καὶ αὐτὴ ἡ ἀπλὴ ἀκόμη ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς ἐπίσκεψις τῶν φυλακῶν ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου! Καὶ μόνον ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀναγνωρίζει τὸ βάθος τῆς ὀρθοδόξου ψυχῆς, τῆς ἀνατραφείσης μὲ καταβολὰς καὶ ἀναδιπλώσεις αἰωνίων παραδόσεων, εἶναι ἱκανὸς ν' ἀντιληφθῇ καὶ νὰ ἐκτιμῆσῃ τὴν ψυχολογικὴν καὶ ἠθικὴν σημασίαν τοιούτων ἐπεμβάσεων εἰς τὴν ἰδιόζουσαν περίπτωσιν τῶν φυλακισμένων.

Μικρότατα ἐξ ἄλλου δῶρα, ἀπουτελλόμενα ἢ διανεμόμενα ὑπὸ τῶν ἐπισκεπτομένων τὰς φυλακάς, ὡς ἐν βιβλίον, ἐν φυλλάδιον ἔστω, μία μικρὰ εἰκὼν, ὀλίγα ἄνθη, ἐν γλύκισμα, ἀφίνουν ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν καὶ δημιουργοῦν καταλλήλους γεφυρώσεις διὰ σοβαροτέραν προσφορὰν ἠθικῆς ἐπιδράσεως. Ὅταν δὲ μάλιστα τὰ τοιαῦτα δῶρα, διὰ μερικὸς τοῦλάχιστον, ἱκανοποιῶν πραγματικῶς τῶν ἀνάγκας, ἢ ὅταν οἱ ἕξω τῆς φυλακῆς ἀδελφοὶ ἀναλαμβάνουν νὰ προβοῦν εἰς διαθήματα καὶ ἐνεργείας, αἱ ὁποῖαι θὰ διευκολύνουν τὸν φυλακισμένον προσωπικῶς ἢ μέλη τῆς οἰκογενείας του, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπερίμεναν τὴν προστασίαν του, ἂν εὐρίσκετο μαζί των, τότε πλέον τὸ κέρδος τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ κρατουμένου ἐπὶ τὴν ἀγαθότητα τῆς προσπαθείας τῆς Ἐκκλησίας γίνεται βέβαιον καὶ ἡ ἐλπίς πρὸς ψυχικὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ μεγάλη.

Κατόπιν τῆς τοιαύτης ζωηρῶς ἐκφραζομένης μερίμνης τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς ἐν φυλακῇ, ὅπου εὐρίσκονται ψυχικῶς καὶ ἠθικῶς μεμονωμένοι καὶ διακατέχονται ἀπὸ πικρὰν ἀπαισιοδοξίαν—πράγματα τὰ ὁποῖα γεννοῦν τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀπόφασιν δι' ἐκδικήσεις πάσης μορφῆς καὶ πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν καὶ ἐνκνίον ὄλης τῆς κοινωνίας, καὶ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ἀκόμη—οὗτοι ἀναγκάζονται πλέον νὰ βλέπουν ὑπὸ ἄλλην ὄψιν τὸ ὅλον ζήτημα καὶ νὰ μὴ δέχωνται μὲ σκεπτικισμόν τὴν διδαχὴν περὶ τοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐγκαταλείπει ποτὲ κανένα, ἀλλὰ νὰ τὴν παραδεχθοῦν ἀνατιρητήτως καὶ οὕτω νὰ κερδίσουν ἀπὸ αὐτὴν πολλὰ: Τὼνωσιν τῆς πίστεως, ἐνδυναμώσιν καὶ ἀναπτέρωσιν τῆς ἐλπίδος, ἀπορκιστικότητά εἰς τὴν μετένοιαν, ἐνίσχυσιν τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς καρτερίας των.

Εὐκολονόητον δ' ἐπομένως γίνεται, ὅτι ὅσον μεθοδικώτερον καὶ συστηματικώτερον προσφέρεται ἡ σχετικὴ ἐκκλησιαστικὴ δρᾶσις πρὸς τοὺς φυλακισμένους, τόσον θετικώτερα καὶ μονιμώτερα δέον ν' ἀναμένωνται καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἀποτελέσματα. Ὁ δι' ἐκάστην φυλακὴν, π.χ., ἡ κρατητήριον ὠρισμένος ἐκκλησιαστικὸς παραστάτης, ἱερεὺς ἐκ τῶν ἱκανωτέρων καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον κατατοπισμένος εἰς τὰ θέματα τῆς ἐν τῇ φυλακῇ ἐργασίας, βοηθούμενος ὑπ' ἄλλων προθύμων ἐφημερίων, δέον νὰ κανονίσῃ τὴν τακτικὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν κρατουμένων εἰς τὰς λατρευτικὰς καὶ ἐν γένει θρησκευτικὰς ἀνάγκας αὐτῶν. Παρ' ἄλλων δ' εὐσεβῶν, ἀφ' ἑτέρου, λαϊκῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὀφείλει νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν μετ' ἐνδιαφέροντος ἀντιμετώπισιν τῶν ἄλλων ἀναγκῶν αὐτῶν, ὡς προεῖπομεν. Καὶ ὅταν ὁ αὐτὸς ἱερεὺς ἐπιτύχῃ εἰς τὴν προσπάθειάν του νὰ ἐξατομικεύσῃ τὴν ἐργασίαν του, γνωρίζόμενος καὶ συνδεδόμενος προσωπικῶς μὲ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερους, ἐνδιαφερόμενος διὰ τὰς υποθέσεις αὐτῶν ζωηρῶς καὶ ἀποπειρώμενος τὴν ἐπίλυσιν τῶν αἰτημάτων των αὐτῶν, τότε καὶ ἡ διὰ τοῦ ἠῤῥημένου οὕτω κύρους του καθολικῆ ἐπίδρασις τοῦ προσώπου του, καὶ κυρίως τῆς θείας Χάριτος, τῆς ὁποίας ὄργανον γίνεται, θὰ εἶναι γεγονός· ἀναμφισβήτητον διὰ τὰς ψυχὰς τῶν κρατουμένων καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ κέρδος μέγιστον.

Τότε καὶ τὰ κηρύγματα γενικῆς διδαχῆς καὶ αἰνουθεσίαι διὰ μεγάλας στροφὰς καὶ ἀλλαγὴν συμπεριφορᾶς καὶ διαδιώσεως, τόσον ἐν τῇ φυλακῇ, ὅσον καὶ ἔξω ταύτης, ἅμα τῇ ἀποφυλακίσει, θὰ τυγχάνουν πολλῆς προσοχῆς, χωρὶς δὲ καμμίαν ὠθησιν ἢ ἀπειλήν θὰ προστρέχουν ὅλοι ν' ἀκροασθῶν μὲ τὴν πεποιθήσιν, ὅτι θὰ ὠφεληθοῦν. Ὅταν, μάλιστα, κατορθώσῃ ὁ ὑπεύθυνος δι' ἐκάστην φυλακὴν ἱερεὺς νὰ ἐμπεδώσῃ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸ θέλημα Του, εἰς μίαν ὀλιγομελῆ ἔστω, κατ' ἀρχάς, ὁμάδα φυλακισμένων, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ μεταδίδῃ συνεχῶς νέον καὶ ἠῤῥημένον τόνον ἐνθουσιασμοῦ, ζήλου καὶ καλῆς διαθέσεως, πρὸς ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβεστέραν προσπάθειαν ἐναρέτου διαδιώσεως—πράγμα τὸ ὁποῖον ἐντελῶς ἀπροσποιήτως καὶ ὅλως ἀπλῶς καὶ ἐν ἀληθινῇ ταπεινότητι θ' ἀποδεικνύουν εἰς τὴν καθόλου ἀναστροφὴν των, τὰ ἐκλεκτὰ τρόπον τινα, μέλη τῆς ὁμάδος ταύτης—τότε ἡ ἀκτινοβολία

τῆς καθαρῶς χριστιανικῆς ταύτης κατακτῆσεως θὰ εἶναι ἀφαντάστως μεγάλη καὶ τόσον ἰσχυρᾶς ἐντάσεως, ὥστε νὰ καθίσταται ἀδύνατον νὰ μὴ ἀσκηθῇ δι' αὐτῆς ἐπίδρασις καὶ ἐπὶ τῶν ἀδιαφόρων ἢ καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν πλέον δυστρόπων. Ἐδῶ βεβαίως ὑπάρχει καὶ ἡ μεγαλύτερα δυσκολία εἰς τὸ αὐτὸ καθ' αὐτὸ δυσχερὲς ἔργον τῆς ἐν φυλακῇ διακονίας· καὶ ἕνεκα τούτου χρειάζεται πολλὴ προσοχὴ καὶ ἐξ ἴσου ἀνάλογος προετοιμασία καὶ συνεχῆς ἐνημέρωσις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ παραστάτου ἐπὶ τῶν παντοίων ἀτομικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς, ὥστε νὰ δύναται οὗτος νὰ κατευθύνῃ πάντοτε ὀρθῶς τὴν κίνησιν τῆς ἐργασίας του, πάντοτε νὰ εὐρίσκειται εἰς θέσιν νὰ τὴν ἐλέγχῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἔχη πολλὰς καὶ βεβαίως πιθανότητας καρπῶν εἰς ἀλλαγὴν καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν, κατὰ τοὺς ἐπιδικωμένους σκοποὺς.

Ἄν ἀποδίδεται μεγάλη σημασία εἰς τὴν ὑπὸ ἐκκλησιαστικοῦ προσώπου καὶ δι' ἐκκλησιαστικῶν μέσων—τόσον λατρείας, ὅσον καὶ ἄλλων ἔργων ἀγάπης—δημιουργία ἢ ἀναστήλωσις τοῦ θρησκευτικοῦ φρονήματος παρὰ τοῖς κρατουμένοις, τοῦτο γίνεται διότι οὕτω μόνον ἐπιδοῦται μετὰ βεβαιότητος ἡ πίστις, καὶ γίνεται κατανοητὴ ἡ παροχὴ τῆς χάριτος ἐν τῇ εὐλικρινεῖ μετανοίᾳ, ἡ δὲ μετὰ τοῦ Θεοῦ σύνδεσμος, ὁ ἀπαραίτητος διὰ τὴν περαιτέρω πορείαν εἴτε τῆς ὑπομονητικῆς μορφῆς, εἴτε τοῦ ἀγωνιστικοῦ-χαρακτηρῶς, ὀλοκληροῦται, ὅποτε, ἐπομένως, παρέχεται καὶ τὸ ἐξέγγυον τῆς διαρκείας καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως ἀπὸ οἰουδήποτε κινδύνου. Ἄλλωστε, ἡ ἔλλειψις ἱκανοποιήσεως τῶν ἀνωτέρων ψυχικῶν καὶ ἠθικῶν αἰτημάτων τοῦ ἀνθρώπου, δὲν πρέπει νὰ χαρακτηρίζεται ὡς σημαντικὴ αἰτία, ἡ ὁδηγήσασα εἰς τ' ἁμαρτήματα καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὴν τιμωρίαν;

Ἐχει ὁμοίως καὶ ἄλλα νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον τῆς ὑπὲρ τῶν φυλακισμένων διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ὡς γνωστόν, ἡ ἀτομικὴ ζωὴ δὲν ἔχει τιμηματικὴν χρονικὴν σημασίαν, καὶ κυρίως, τὸ θρησκευτικὸν ὄμμα ἀντικρύζει τὴν ζωὴν ἀπὸ περιωπῆς καὶ κατ' ἐπέκτασιν, καὶ ἐπειδὴ, ἀκόμη, ἡ συγκεκριμένη χριστιανικὴ ἀντίληψις περὶ ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς δὲν εἶναι μορφῆς περιπτωτικῆς, οὐδὲ ἡ ἠθικὴ συνείδησις ἐφησυχάζει δι' ὀρισμένα μόνον καλὰ ἐπιτεύγματα. Καὶ ὁ ἐκκλησιαστικὸς παραστάτης λοιπόν, ἐκφράζων ἐν προκειμένῳ διὰ τῆς ἐν τῇ φυλακῇ προσπαθείας του τὴν προστασίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς διαθέσεις αὐτῆς, θὰ ἐπιδείξῃ ἐνδιαφέρον καὶ διὰ τὴν μετὰ τὴν ἀποφυλάκισιν ζωὴν τοῦ κρατουμένου. Διότι ὁ ἀποφυλακισμένος δὲν πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν φυλακὴν, ὄχι μόνον ἕνεκα τῆς αὐτῆς αἰτίας, ἀλλ' ἕνεκα οὐδεμιᾶς ἄλλης.

Ἐπομένως, ὑπὲρ τῶν φυλακισμένων καὶ τῆς περὶ αὐτῶν εὐθύνης των θὰ πρέπει νὰ κινήθῃ τὸ ἐνδιαφέρον, ὄχι μόνον τῶν ὀρισμένων ἀτόμων, φίλων καὶ βοηθῶν τοῦ ἱερέως, ὡς προείπομεν, ἀλλὰ καὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἐκάστου φυλακισμένου, τῶν φίλων του καὶ τῶν ὁμοχωρίων του, μετὰ τοὺς ὁποίους πιθανὸν νὰ μὴ εὐρίσκειται οὗτος εἰς καλὰς σχέσεις, ἐξ αἰτίας τοῦ παραπτώματός του, ἕνεκα

τοῦ ὁποίου ἐφυλακίσθη, ἢ ἕνεκα ἄλλων διαφορῶν λόγων. Θὰ ἐπιχειρήσῃ, ἄρα, ὁ ἐνδιαφερόμενος ἱερεὺς νὰ συγκινήσῃ αὐτοὺς, οὐχὶ βεβαίως, διὰ προσωπικῆς ἐπεμβάσεώς του, — ὅπερ ἀδύνατον, πλὴν ἐκτάκτων ἴσως περιπτώσεων—, ἀλλὰ πάντως μέσῳ τοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας εἰς ἣν κατοικεῖ, ἢ ἐξ ἧς κατάγεται ὁ φυλακισμένος καὶ διὰ σχετικῆς ἀναφορᾶς του πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον τῆς περιφέρειᾶς τοῦ φυλακισμένου.

Οὗτοι δέ, πληροφορούμενοι καὶ διαφωτιζόμενοι ὑπὸ τοῦ ὑπευθύνου διὰ τὴν φυλακὴν κληρικοῦ, ἀσφαλῶς θὰ προσοῦν εἰς τὰ ἀπαιτούμενα διαθήματα καὶ ἐνεργείας, διὰ νὰ καλλιεργήσῃ τοὺς κατάλληλον κλίμα, ὥστε, καὶ ὅταν ἀκόμη εὐρίσκηται ὁ καταδικασμένος ἐν τῇ φυλακῇ, νὰ δύναται νὰ λαμβάνῃ παρήγορα μηνύματα ἀπὸ τοὺς ἔξω, ἐπιδοκιμασίας τῆς μετανοίας καὶ ἀλλαγῆς του, ἀλλὰ, πρὸ παντός, ὅταν θὰ ἐξέλθῃ νὰ μὴ πέσῃ εἰς ἐχθρικὸν κοινωνικὸν συγκρότημα, ὅποτε, τίς οἶδε, ποίαν ἐξέλιξιν θὰ ἔχη. Ὁ ἀποφυλακισμένος, τοῦναντίον, πρέπει νὰ εὕρῃ φιλάδελφον περιβάλλον καὶ ὅσον τὸ δυνατόν πρόθυμον νὰ τὸν ὑποδοχθῆσῃ ὥστε νὰ σταθῇ ἐκ νέου, ἐφ' ὅσον μάλιστα, ἂν ἔχη μεταβληθῇ, θὰ ἐμφανισθῇ ἐκεῖ διὰ νὰ συζήσῃ μετὰ τοὺς συμπολίτας του ὡς νέος ἄνθρωπος, μετὰ νέον χαρακτήρα, μετὰ ἄλλην πίστιν, μετὰ ἄλλην ἀξίαν.

Οὕτως ὅμως ἐργαζόμενος ὁ ἄνθρωπος τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν φυλακισμένων, ὄχι μόνον ἀμέσως βοηθεῖ αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ ἐμμέσως. Διότι εἶναι ἀδύνατον διὰ τῆς τοιαύτης τακτικῆς του νὰ μὴ ἐπηρεάσῃ καὶ ἄλλους ἀνθρώπους, ἢ νὰ μὴ κινήσῃ καὶ αὐτῶν τὸ ἐνδιαφέρον, πρῶτιστα δὲ πάντων τῶν ἄλλων ἐν τῇ φυλακῇ ἐργαζομένων, ἀπὸ τοῦ μεγαλύτερου μέχρι τοῦ μικροτέρου. Τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἡ ὑπομονὴ ἐν τῇ ἀντιμετωπίσει τῶν δυσχερειῶν τοῦ ἔργου των θ' αὐξηθῇ καὶ ἡ προτίμησις τῶν ἠπιωτέρων μεθόδων μεταχειρίσεως θὰ ἐκτιμηθῇ θεόντως ἐκ τῆς ἀποδεδειγμένης πλέον ἐπιτυχίας τῆς ἠθικῆς ἐπιβολῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀνδρός. Κατ' ἀκολουθίαν δέ, θὰ ἐπιδράσῃ καὶ ἐπὶ ὄλων ἀκείνων, μετὰ τοὺς ὁποίους ὁ ἴδιος ἢ οἱ δι' αὐτοῦ ἀποστελλόμενοι θὰ ἐρχονται εἰς ἐπικοινωνίαν, ἐν τῇ προσπαθείᾳ των νὰ ρυθμίζουσιν ἢ νὰ λύουσιν εὐνοϊκῶς τὰς ὑποθέσεις τῶν φυλακισμένων ἀπὸ τὰς ὑλιστικωτέρας, μέχρι τῶν πνευματικωτέρων, ὡς προείπομεν. Καὶ φανταζόμεθα, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ μείνουν οὗτοι ἀσυγκίνητοι καὶ διὰ τὰς εἰδικοῦ ἐκάστοτε ἐνδιαφέροντος, ὑποθέσεις τῶν κρατουμένων, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον ἀπὸ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἀντιλήψεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἄρα, τὸ καλὸν — καὶ ἐκ τῆς φύσεώς του ἄλλωστε — παρουσιάζεται καὶ ἐνταῦθα αὐξανόμενον καὶ διαπλατυνόμενον. Εἰς χάράν, βεβαίως, καὶ δόξαν Θεοῦ.

*

Ἐπιτεύγματα, ὡς τ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, ἴσως φαίνονται εἰς τινὰς ἀδύνατα, πιθανῶς δὲ νὰ χαρακτηρίζονται καὶ ὡς οὐτοπιστικὰ σχεδιάσματα ψυχῶν ἐπιθυμιῶν. Ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὅμως τῆς ἐγνωσμένης πίστεως, ὅπως εἶναι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἄνθρωποι, ἀσφαλῶς δὲν γίνονται τὰ θέματα ταῦτα δυσ-

Ο ΠΡΟΣΗΛΥΤΙΣΜΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἡ διαφορὰ ἀντιλήψεων περὶ τοῦ δικαιώματος διενεργείας θρησκευτικοῦ προσηλυτισμοῦ ἔχει δημιουργήσει προστριβὰς μεταξὺ ὠρισμένων Κυβερνήσεων, ἀψηχόλησε δὲ τελευταίως τὸν Τύπον τόσο ἐν Εὐρώπῃ ὅσον καὶ ἐν Ἠνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς. Ἡμεῖς, ὡς Ἕλληνες, δυνάμεθα νὰ ἐκφέρωμεν γνώμην ὅπως ἀμερολήπτως, καθόσον ἐμμένομεν στερεῶς εἰς τὰς θρησκευτικὰς μας πεποιθήσεις ἀλλὰ σεβόμεθα καὶ τὰς θρησκευτικὰς ἀντιλήψεις τῶν ἄλλων. Ἐξ ἄλλου ἀπὸ νομικῆς πλευρᾶς τὸ ζήτημα διὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι λελυμένον. Πράγματι, τόσο τὸ Σύνταγμα ὅσον καὶ ἡ σχετικὴ νομοθεσία ἀπαγορεύουν τὸν προσηλυτισμὸν καὶ προβλέπουν ἐναντίον τῶν διενεργούντων αὐτὸν ὠρισμέναις κυρώσεις. Ὡς κράτος κυρίαρχον ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτοῦμεν ὅπως ὅλοι σέβωνται τὴν νομοθεσίαν μας καὶ δὲν εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ δεχθῶμεν ἐπικρίσεις, ἐφόσον πλὴν τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ προσηλυτισμοῦ παρέχομεν εἰς ὅλα τὰ θρησκευτάματα πᾶσαν ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς λατρείας των.

Ἄς ἐξετάσωμεν ἐν ὀλίγοις ἀπὸ γενικωτέρας σκοπιᾶς διατὶ εἴμεθα τόσο ἀφωσιωμένοι εἰς τὰς θρησκευτικὰς μας παραδόσεις καὶ διατὶ ἀντιδρῶμεν τόσο ἐντόνως κατὰ πάσης ἀποπειρας προσηλυτισμοῦ. Τὴν νοστοροπλίαν ἐνὸς λαοῦ τὴν διαπλάττει ἡ ἱστορία του. Ὡς ἐκ τούτου εἰς τὴν μακρὰν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους μας θὰ εὐρωμεν τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἀνωτέρω ἐρώτημα. Ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἡ θρησκεία καταλαμβάνει ἐξαιρετικὴν θέσιν εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ βίου. Τοῦτο διαπι-

πίστως δεκτὰ. Ἀλλὰ θεωροῦνται ὑπ' αὐτῶν καὶ κατορθωτὰ καὶ ὑποχρεωτικά.

Ὁ Κύριος τοιαῦτα ἀσφαλῶς σχέδια εἶχε καὶ παρόμοιον πρόγραμμα ἐκτελέσεως θ' ἀπαιτήσῃ ἐν τῇ Κρίσει τῆς Δευτέρας Παρουσίας. Διότι τοιαῦτα καὶ θὰ ἐννοῆ, ἔταν λέγει, ὅτι ἀναμένει τὴν πρὸς τοὺς ἐν φυλακῇ ἀμαρτωλοὺς ἀδελφούς «ἐπίσκεψιν».

Ἄς μὴ μᾶς διαφεύγῃ ὅμως καὶ ἄλλο τι, τοῦ Κυρίου, σημαντικόν. Ἡ προτίμησις τῆς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν πρὸς τοὺς εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἀδελφούς, ὡς ὑποδεικνύει νὰ γίνεται διὰ τὸ «ἀπολωλὸς πρόβατον» χάριν τοῦ ὁποίου ἀφίονται «τὰ ἐνεγίχοντα ἐννέα». Ἐπ' ἀληθεία δὲ πόση χαρὰ, ἂν ἐπιστρέφουν εἰς τὴν ποιμνὴν ἐκ τοῦ κρημοῦ τῆς φυλακῆς πρόβατα τοῦ Θεοῦ, φερόμενα ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ποιμένων Του! Καὶ τελευταῖον τοιαύτην ἐργασίαν χάριτος καὶ θαυματουργίας — τίς ἀμφισβητεῖ τοὺς χαρακτηρισμούς; — μόνῃ ἡ Ἐκκλησία ὑποχρεοῦται, ἀλλὰ καὶ δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ. Διότι αὕτη κατέχει τὴν παρακαταθήκην τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ ἁλατος, δι' ὧν ὁ κόσμος φωτίζεται καὶ ἐπιστρέφει καὶ διατηρεῖται εἰς τὴν νόστιμον καὶ ὠφέλιμον κατάστασιν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Πρωτοπρ. ΓΕΩΡΓ. ΠΥΡΟΥΝΑΚΗΣ

στώνει πᾶς ὁ ἀναγινώσκων τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου ἢ τὰ ἔργα τῶν μεγάλων Ἑλλήνων τραγικῶν, εἰς τὰ ὁποῖα αἱ ἐπεμβάσεις τῶν θεῶν τόσῃ σημαντικὴν κατέχουν θέσιν. Κατὰ τὴν πρὸ Χριστοῦ περίοδον τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας ὁ μόνος δεσμός, ὅστις συνέδεε τὰς διαφόρους Ἑλληνικὰς πολιτείας μεταξύ των, ἦσαν αἱ ἀπὸ κοινοῦ τελοῦμεναι θρησκευτικαὶ τελεταί, καλούμεναι καὶ ἀμφικτυοναί. Ἐξ ἄλλου εἶναι πασίγνωστος ἡ θέσις, τὴν ὁποίαν κατέχουν εἰς τὴν ἀρχαιότητα τὰ μαντεία τῆς Δωδώνης καὶ τῶν Δελφῶν.

Ὁ γνωστὸς ἑλληνιστὴς Werner Jaeger τονίζει εἰς τὸ γνωστὸν περὶ Δημοσθένους βιβλίον του, ὅτι, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν λόγων τοῦ μεγάλου ῥήτορος, διὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας ἡ ἔννοια τῆς πολιτικῆς ἦτο συνυφασμένη μετὰ τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν θρησκείαν. Ἡ ἔννοια τῆς πολιτικῆς, λέγει ὁ Jaeger, περιλαμβάνει, διὰ τοὺς ἀξιολόγους πολιτικούς ἀνδρας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, τὸ σύνολον τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ἀνθρώπινου βίου καὶ τῶν πεπωμένων τοῦ ἀνθρώπου. Μόνον ἀσήμαντοι πολιτευόμενοι θεωροῦν τὴν πολιτικὴν ὡς ἄπλοῦν ἐπάγγελμα. Σημειωτέον, ἐξ ἄλλου, ὅτι ὅταν ἡ πίστις πρὸς τοὺς ὀλυμπίους θεοὺς ἐκλονίσθη, ἡ πεποίθησις τοῦ Ἕλληνος περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ δὲν ἔπαυσε νὰ ὑφίσταται. Δὲν ἐστράφη ὁ Ἕλληνας πρὸς τὸν ἀθεϊσμὸν καὶ τὸν ὕλισμὸν, ἀλλ' ἀνήγειρε βωμὸν εἰς τὸν ἄγνωστον θεόν.

Ὅταν ἠσπασθῆσαν τὸν Χριστιανισμὸν οἱ Ἕλληνες, δὲν προσεχώρησαν ἀπλῶς εἰς μίαν νέαν θρησκείαν, ἀλλὰ τὴν ἐνεκολπώθησαν καὶ τὴν ἠρμήνευσαν. Οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἦσαν Ἕλληνες ἢ εἶχον ἐμποτισθῆ μετὰ τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν. Ἀφ' οὗτου ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἀνέλαβε τὴν προστασίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ, παρέμεινε ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία συνυφασμένη μετὰ τὴν Βυζαντινὴν Αυτοκρατορίαν καὶ μετὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Αἱ αἰρέσεις, αἵτινες ἐνεφανίσθησαν ἀργότερον εἰς τὸ Βυζαντινὸν Κράτος, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ἐνισχυθῶν οἱ δεσμοὶ μεταξύ Ὁρθοδοξίας καὶ Ἑλληνισμοῦ καὶ νὰ καταστῇ αὕτη ἀναπόσπαστον στοιχείον τῆς συνειδήσεως ἐκάστου γνησίου Ἕλληνος, ἐν ᾧ εἰς τὰς αἰρέσεις προσεχώρησαν κυρίως αἱ διάφοροι μειονότητες τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, ὡς Ἀρμένιοι, Αἰγύπτιοι (Κόπται), κ.λ.π. Μετὰ τὴν ἄλωσιν ἡ θρησκεία ὑπῆρξεν ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν Ἑλλήνων μεταξύ των, ἀφ' ἐνός, καὶ μετὰ τὸ παρελθόν, ἀφ' ἑτέρου. Οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ πρὸ τοῦ 1821 εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀποδημοῦντες Ἕλληνες, ὅταν μετέβαινον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἶχον τὸ αἶσθημα ὅτι ἐπέστρεφον εἰς τὴν πατρίδα των. Οὕτω ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπετέλεσε τὸ σύμβολον τοῦ Ἑθνους καὶ συνέβαλεν, ὡς γνωστόν, τόσο σημαντικῶς εἰς τὴν ἀπελευθέρωσίν του. Ἐξ ἄλλου, καὶ σήμερον αἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἑλληνικαὶ Κοινότητες ὡς πρῶτον μέλημά των ἔχουν τὴν ἀνέγερσιν ἐκκλησίας, πρὸς ἱκανοποίησιν ὅχι μόνον τῶν θρησκευτικῶν των ἀναγκῶν ἀλλὰ καὶ ὡς δεσμὸν μετὰ τὴν μακρονήν μητέρα πατρίδα.

Τὰ ἀνωτέρω, καίτοι λίαν συντόμως ἐκτιθέμενα, θὰ ἐπιτρέψουν εἰς ἔχοντα διάφορον νοστοροπλίαν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν, νὰ ἀντιληφθῶν τί σημαίνει δι'

ἡμᾶς ἢ Ὁρθόδοξος Ἑλληνική Ἐκκλησία καὶ διατὶ ἀμυνόμεθα ἐναντίον πάσης κατ' αὐτῆς ἐπιβουλῆς. Ἡ ἑλληνικὴ λαϊκὴ ψυχὴ ἀντέδρασεν ἀνεκὰθεν ὄχι μόνον κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐναντίον ἐνδεχομένων ἐνωτικῶν τάσεων τῶν κατὰ καιροὺς ἀρχηγῶν τοῦ Κράτους ἢ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ νοστοροπία τοῦ λαοῦ ἐν προκειμένῳ οὐδόλως μετεβλήθη ἀπὸ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν ἀντίδρασιν μετὰ τὴν ἐν Φλωρεντία σύνοδον, καθ' ἣν τὴν 6 Ἰουλίου 1439 ἐωρτάσθη εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Παναγίας τοῦ Ἄνθους τῆς Φλωρεντίας ἡ ἔνωσις τῆς Ὁρθοδόξου μετὰ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ὡς γνωστὸν ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννης Παλαιολόγος ὑπέγραψε τότε τὴν ἔνωσιν διὰ λόγους ἀποκλειστικῶς πολιτικῶς.

Μετὰ μεγάλην ἐπιμονὴν καὶ ἐπὶ αἰῶνας διενεργεῖ προσηλυτισμὸν ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία μετὰ τῶν ὀρθοδόξων. Αἱ μέθοδοι, τὰς ὁποίας μετεχειρίσθη ἐλάχιστα ἀπέφερον ἀποτελέσματα, ἐν Ἑλλάδι τοῦλάχιστον, ἀντὶ δὲ νὰ μειώσουν, ἀντιθέτως ἠΐξῃσαν τὸ ὕψιστάμενον μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν χάσμα. Ἀπὸ τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ XIII ἐδόθη νέα ὄψις εἰς τὰς προσπάθειάς διὰ τὴν ἔνωσιν μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τοῦτο, ὡς ἀντιλαμβάνονται οἱ Λατῖνοι τὴν ἔνωσιν, σημαίνει τὴν ὑποταγὴν τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὑπὸ τὸν Πάπαν. Οἱ διαδεχθέντες Λέοντα τὸν XIII ποντίφηκες ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμα τοῦ μεγάλου προκατόχου τῶν. Ἐπειδὴ, ἔξ ἄλλου, αἱ διάφοροι προσπάθειαι καὶ μέθοδοι τῶν ὀργάνων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀπέδιδον τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα, τὸ Βατικανὸν προσέφυγεν εἰς τὸ τέχνασμα τῆς παραπλανήσεως τῶν ὀρθοδόξων διὰ τῆς Οὐνίας. Οἱ οὐνῖται κληρικοὶ δικαιούσιν νὰ ἱεραρχοῦν, ὅπως καὶ οἱ ὀρθόδοξοι, νὰ φέρουν τὸ ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικὸν ἔνδυμα, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἀναγνωρίζουν τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πάπα.

Τὸ περίεργον εἶναι, ὅτι ὁ Καρδινάλιος Ἀλφρέδος Ὀτταβιάνι, εἰς ἕκ τῶν κορυφαίων κοινωνιολόγων τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, εἰς σχετικὸν λόγον αὐτοῦ ὑπεστήριξε τὴν πολιτικὴν τοῦ Καρδινάλιου τῆς Σιβίλλια Σεγκούρα, ὅστις, ὡς γνωστὸν, εἰσηγεῖται τὴν καταπολέμησιν τῆς προτεσταντικῆς προπαγάνδας ἐν Ἰσπανίᾳ. Ἡ Ἐκκλησία, εἶπεν ὁ Καρδινάλιος Ὀτταβιάνι, ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκην, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνδέχεται νὰ εὔρεθῶν οἱ ἰθύνοντες εἰς χώραν καθολικὴν νὰ παραχωρήσουν ὠρισμένην ἀνοχὴν εἰς ἕτεροδόξους. Ἄλλ' ἀνοχὴ, εἶπε περαιτέρω ὁ Καρδινάλιος, δὲν σημαίνει ἐλευθερία προπαγάνδας, ἥτις ἐνσπείρει ἠρησκευτικὰς ἐριδας.

Διατὶ ὅμως ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία διεκδικεῖ τὸ δικαίωμα νὰ ἀμύνεται κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ δὲν ἀναγνωρίζει ἀνάλογον δικαίωμα εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἀμύνονται ἐναντίον αὐτῆς. Ἐὰν ἡ Ἁγία Ἐδρα ἀνεγνώριζε τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἀμύνης καὶ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, πόσον θὰ διηκολύνε τοῦτο τὴν ἀποκατάστασιν ὁμαλῶν μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας σχέσεων. Σημειωτέον πάντως, ὅτι ὁ ἀμερικανὸς Ἰησοῦϊτης Μόρεϋ συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ ἐδήλωσεν, ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Καρδινάλιου Ὀτταβιάνι λεχθέντα δὲν φέρουν ἐπίσημον, ἀλλ' οὔτε ἡμιεπίσημον χαρακτῆρα, καὶ συνεπῶς δὲν ἀπηχοῦν

ἀναγκαστικῶς τὰς ἐν προκειμένῳ ἀπόψεις τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὴν προσηλυτιστικὴν προπαγάνδα τῶν Οὐνιτῶν καὶ τῶν Καθολικῶν ἐν γένει, προσετέθη ἀποτινος καὶ ἡ ἐντατικὴ προπαγάνδα ὠρισμένων Εὐαγγελικῶν. Ὅπως οἱ Οὐνῖται, οὕτω καὶ οἱ Διαμαρτυρόμενοι δὲν εἶχον ἐν Ἑλλάδι σημαντικὸν ἀριθμὸν ὁπαδῶν μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ 1922. Μετὰ τὴν καταστροφὴν κατέφυγον καὶ εὔρον ἄσυλον ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐπωφελήθησαν μάλιστα ὠρισμένων προνομίων, παραχωρηθέντων εἰς τοὺς πρόσφυγας, καίτοι οὐδὲν εἶχον πρὸς τοῦτο δικαίωμα ἐκ τῆς Συνθήκης τῆς Λαζάννης. Πράγματι ἡ ἐν λόγῳ Συνθήκῃ ὠριζεν, ὅτι ἀνταλλάξιμοι ἦσαν οἱ ἐν Τουρκίᾳ Τοῦρκοι ὑπήκοοι «τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρθοδόξου θρησθεύματος» ὡς καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι μουσουλμάνοι Ἕλληνες ὑπήκοοι. Συνεπῶς οὐδεμίαν εἶχε τὸ Κράτος ὑποχρέωσιν νὰ δεχθῆ ἢ, τοῦλάχιστον, νὰ παράσχη εἰς αὐτοὺς τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὁποῖα παρείχεν εἰς τοὺς κυριῶς πρόσφυγας. Ὡς ἀμοιβὴν διὰ τὴν φιλοξενίαν παραβαίνοντες οἱ ἐν λόγῳ Διαμαρτυρόμενοι τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους, διενεργοῦντες προσηλυτισμὸν, δυσφημοῦν καὶ συκοφαντοῦν τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἐπικαλούμενοι μάλιστα καὶ ἐπεμβάσεις ὑπὲρ αὐτῶν ξένων Κυβερνήσεων.

Ἄς ἐξετάσωμεν ἐν ὀλίγοις ποῖα εἶναι τὰ παράπονα τῶν Διαμαρτυρομένων. Ἰσχυρίζονται, ὅτι δὲν τοὺς ἐπιτροπήν νὰ ἰδρῶσιν σχολεῖον ἐν Κατερίνῃ. Πράγματι τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευμάτων δὲν ἐνεκρίνει τὴν ἰδρῶσιν τοῦ σχολείου, κατότιν ὅμως σχετικῆς ἀντιθέτου ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ἢ ἄδεια πρόκειται νὰ χορηγηθῆ. Ἀντιστρόφως, διὰ τὴν ἀνέγερσιν Ναοῦ ἐν Μυλοτόπῳ, πρὶν ἀκόμη ἀποφανθῶν ὀριστικῶς αἱ διοικητικαὶ Ἀρχαί, οἱ Διαμαρτυρόμενοι προσέφυγον εἰς τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας, τὸ ὁποῖον ἀπέρριψε τὴν αἴτησίν τῶν. Ἡ Διοίκησις ἐν προκειμένῳ, ὡς καὶ εἰς τὴν προσηγομένην περίπτωσιν, εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ σεβασθῆ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Δικαστηρίου.

Ἐπὶ τοῦ ἐπίσης μία διαφορὰ μετὰ τοῦ Δήμου Κατερίνης καὶ τῶν αὐτόθι Εὐαγγελικῶν δι' ὠρισμένων οἰκόπεδον, τὸ ὁποῖον διεκδικοῦν οἱ τελευταῖοι, ὁ Λῆμος ὅμως θεωρεῖ, ὅτι τοῦ ἀνήκει. Τὰ σχετικὰ ἐπιχειρήματα ἀμφοτέρων τῶν διαμαχομένων ἐξετάζονται ἤδη μετὰ τῆς μεγαλύτερας προσοχῆς ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν, ἐν ἧ δὲ περιπτώσει δὲν ἐξευρεθῆ λύσις, ἀναγνωριζομένη ὡς δικαία ἀπὸ ἀμφοτέρων τὰ διαμαχόμενα μέρη, τὸ ζήτημα θὰ λυθῆ δικαστικῶς. Δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον νὰ προσθέσωμεν, ὅτι, καίτοι ὁ ἀριθμὸς τῶν Διαμαρτυρομένων ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶναι σημαντικὸς, ἔχουν οὗτοι 137 εὐκτηρίους οἴκους.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει σαφῶς, ὅτι κανεὶς καλῆς πίστεως δὲν δύναται νὰ παραδεχθῆ, ὅτι καταπιέζονται οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἐν Ἑλλάδι, ἀντιθέτως ὅμως θὰ ἐπιρρίψη εἰς τοὺς Διαμαρτυρομένους τὴν εὐθύνην τῆς δημιουργίας παρεξηγήσεων διὰ τῆς συστηματικῆς παραβάσεως τῶν διατάξεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος καὶ τῶν Νόμων περὶ προσηλυτισμοῦ.

Πόσον καλύτερα ἀντιλαμβάνεται ἀπὸ τοὺς διαφοροὺς ἱεραποστόλους τὴν προσέγγισιν μετὰ τῶν

Ἐκκλησιῶν ὁ John Rockefeller ὁ νεότερος, ὅταν εἰς μίαν ἔκκλησιν τοῦ πρὸς τὰς Ἐκκλησίας ὅλου τοῦ κόσμου ἀναφέρει: «εἶναι ἀνάγκη ὅπως ὅλοι αἱ ἔκκλησiai τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς νὰ ἀποβάλλουν τίποτε ἀπὸ τὴν ἰδιαιτέραν τὴν ἐκάστη διδασκαλίαν, δημιουργήσουν μέτωπον ἐνιαῖον διὰ νὰ ἀνακόψουν τὸ ρεύμα τοῦ ὕλισμου». Τὸ διάγγελμα αὐτὸ θὰ ἠδύνατο νὰ τὸ ἔχη συντάξει ὀρθόδοξος, διότι ἀπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ ἀκριβῶς διαπνέεται καὶ ἡ Ὄρθόδοξος Ἐκκλησία. Πράγματι μετὰ τὸν πρῶτον πόλεμον, τὸ 1920, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπύθηνεν ἐγκύκλιον πρὸς πάσας τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, καλοῦν αὐτὰς εἰς συνεργασίαν καὶ τονίζον τὴν ἀνάγκην τῆς ἰδρύσεως Κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀλλὰ ὡς πρῶτον καὶ ἀπαραίτητον πρὸς τοῦτο ὅρον θεωρεῖ τὴν ἀνάγκην τῆς καταπαύσεως τοῦ προσηλυτισμοῦ. Θεωρεῖ ἀπαραίτητον ἡ ἐγκύκλιος ὅπως οὕτω, διὰ τῆς καταπαύσεως δηλαδὴ τοῦ προσηλυτισμοῦ, ἐνισχυθῆ ἡ ἀγάπη μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, «μὴ λογιζομένων ἀλλήλας ὡς ξένας καὶ ἀλλοτρίας, ἀλλὰ ὡς συγγενεῖς καὶ οἰκείας ἐν Χριστῷ καὶ συγκληρονόμους τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ». Τὴν συνεργασίαν ταύτην καὶ τὰς φιλικὰς σχέσεις μὲ ὅλας τὰς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ μὴ παρεκκλίνῃ ἀπὸ τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν, ἐφήρμοσε πάντοτε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Φρονούμεν ὅτι ἡ ἀποψις αὕτη διατυποῦται χαρακτηριστικῶς εἰς τὴν τελευταίαν παράγραφον τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Β' πρὸς τοὺς Διαμαρτυρομένους, ὅταν περὶ τὰ τέλη τοῦ 16ου αἰῶνος διεκόπησαν αἱ συνομιλίαι διὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Ὄρθοδόξου καὶ Διαμαρτυρομένης Ἐκκλησίας. Περαιῶν τὴν ἐπιστολὴν ὁ Πατριάρχης γράφει: «τὴν ἡμέτεραν οὖν πορευόμενοι μηκέτι μὲν περὶ δογμάτων, φιλίας δὲ μόνον ἕνεκα εἰ βουλευτὸν γράφατε, ἔρρωσθε».

Δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀσκήσωμεν πολεμικὴν ἐναντίον οὐδενός. Ἀντιθέτως μάλιστα, ἡ ἐπιθυμία ἡμῶν εἶναι νὰ ἀρθοῦν ὅλα τὰ ἐμπόδια διὰ μίαν εἰλικρινῆ συνεννόησιν καὶ συνεργασίαν μεταξὺ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν. Δὲν εἶναι νοητὸν νὰ ὀμιλοῦν ὀφισμένοι ἱεραπόστολοι περὶ τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου ἐν Ἑλλάδι, δηλαδὴ εἰς τὴν χώραν ἣτις πρώτη ἐν Εὐρώπῃ ἠσπάσθη τὸν Χριστιανισμόν καὶ ἣτις τόσον συνέβαλεν εἰς τὴν διάδοσιν αὐτοῦ. Ἡ Ἑλλάς ἀναγνωρίζει τὴν ἐλευθερίαν τῆς λατρείας εἰς ὅλους καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, ἣτις οὐδέποτε διενεργεῖ προσηλυτισμόν, τείνει τὴν χεῖρα πρὸς συνεργασίαν πρὸς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀπαιτεῖ νὰ σέβωνται τὰ διδάγματά της, ὅπως ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία σέβονται τὰς δοξασίας τῶν ἄλλων. Ἀνάλογον πρὸς τὴν στάσιν τῆς Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας τηρεῖ καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας, ἣτις ἐπίσης δὲν ἐνεργεῖ προσηλυτισμόν. Ὡς ἐκ τούτου αἱ σχέσεις μεταξὺ Ὄρθοδοξίας καὶ Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας ὑπῆρξαν πάντοτε ἐγκάρδιαι.

Ἄς εὐχηθῶμεν τὸ παράδειγμα αὐτῆς νὰ ἀκολουθήσουν καὶ αἱ ἄλλαι Ἐκκλησiai, ἵνα καταστῆ δυνατὴ ἡ μετὰ τῆς Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας συνεργασία των, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Χριστιανωσύνης.

Δ. Σ.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΥΠΙΚΟΥ

Ο ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ ΚΑΙ Η ΛΙΤΗ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ

Γράφων ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησίας» ὁ Αἶδης. Οἰκονόμος κ. Γεώργιος Ρήγας περὶ τῶν Ἀκολουθιῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων, ὑπεγράμμισεν, ὅτι, κατὰ τὴν ἰσχύουσαν σήμερον διάταξιν τοῦ Τυπικοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἄλλως ἀρχεται ἡ πρωϊνὴ τούτων ἀκολουθία, ὅταν συμπέσωσιν ἐν Κυριακῇ ἢ Δευτέρῳ, καὶ ἄλλως, ὅταν συμπέσωσιν αὐταὶ ἐν ἄλλῃ τῆς ἑβδομάδος ἡμέρᾳ, καί, ἐν ᾧ κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν προηγεῖται τοῦ Ὄρθρου μόνῃ ἡ Λιτή, εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν μετὰ τῆς Λιτῆς συμπάλλονται καὶ τὰ Ἀπόστιχα τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ, τὰ ὁποῖα, φυσικῶς, παραλείπονται τὴν παραμονήν, ἐφ' ὅσον ὁ Ἑσπερινὸς τελεῖται τὸ πρωῖ συνηγμένος μετὰ τῆς θ. Λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῶν δύο τούτων «διαφορετικῶν μορφῶν», συνιστᾷ τὴν ἀντικατάστασιν τῆς νῦν ἰσχυούσης, ὡς ἀνωτέρω, τυπικῆς διατάξεως διὰ τῆς τοῦ παλαιοῦ Τυπικοῦ. Κατὰ ταύτην, ὅταν, συμπίπτουσιν τῆς ἑορτῆς ἐν Κυριακῇ ἢ Δευτέρῳ, ὁ Μέγας Ἑσπερινὸς τελῆται τὸ ἑσπέρας τῆς προτετραίας, δὲν ψάλλονται κατ' αὐτὸν τὰ Ἀπόστιχα, ἀλλ' οὗτος περατοῦται εὐθύς μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τῆς εὐχῆς τῆς κεφαλοκλισίας, μεθ' ἣν ἀμέσως γίνεται Ἀπόλυσις. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει, τὰ ἀπὸ τοῦ Ἑσπερινοῦ παραλειφθέντα Ἀπόστιχα ψάλλονται τὸ πρωῖ τῆς κυριωνύμου ἡμέρας τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν Ἰδιομέλων τῆς Λιτῆς, ἀποκαθισταμένης οὕτω τῆς ὁμοιομορφίας τῆς ἐνάρξεως τῆς πρωϊνῆς Ἀκολουθίας, ἐν οἳδήποτε ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος καὶ ἂν συμπέσῃ ἡ ἑορτή.

Ἐπιμῶμεν βαθυτάτα καὶ τὴν ἀγαθὴν πρόθεσιν καὶ τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα ζητήματα ἐμβροθίαν τοῦ σεβαστοῦ ἀδελφοῦ. Ἄλλ' εἰς τ' ἀνωτέρω δίκαιον εἶναι νὰ ἀντιπαρατηρηθῶσι τὰ ἑξῆς:

1. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς συμπέσεως τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων ἐν Κυριακῇ ἢ Δευτέρῳ, διαφορὰ τῆς τυπικῆς τάξεως, ὡς πρὸς τὴν τοῦ ἑορτασμοῦ των ἐν ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις τῆς ἑβδομάδος, δὲν παρατηρεῖται μόνον κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς πρωϊνῆς Ἀκολουθίας, διὰ τῆς ἀπουσίας τῶν Ἀποστίχων, τὰ ὁποῖα φυσικῶς ψάλλονται ἤδη κατὰ τὸν Μ. Ἑσπερινὸν τῆ προτετραία. Διαφορὰ ὑφίσταται, ἐπὶ πλέον εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, καὶ διὰ καὶ οὐσιαστικωτέρα καὶ κατ' αὐτὴν τὴν θ. Λειτουργίαν, ἣτις ἀντὶ νὰ τελεσθῆ κατὰ τὸν συνήθη τύπον τῆς τοῦ Ἱ. Χρυσόστομου, τελεῖται κατὰ τὸν σπανιώτερον τῆς τοῦ Μ. Βασιλείου, ἡ ὁποῖα ὅταν αἱ ἑορταὶ συμπίπτουσιν ἐν Κυριακῇ ἢ Δευτέρῳ δὲν τελεῖται. ὅπως εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις, τῆ παραμονῆς. Διαφοραὶ ἐπίσης ἄλλαι ὑφίστανται καὶ κατὰ τὴν παραμονήν, ὅποτε ὁ Μ. Ἑσπερινὸς τελεῖται μεμονωμένος τὸ ἑσπέρας, ὅταν ἡ ἑορτὴ συμπέσῃ ἐν Κυριακῇ ἢ Δευτέρῳ, ἀντὶ νὰ τελεσθῆ τὸ πρωῖ μετὰ τῆς θ. Λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις, αἱ δὲ Μεγάλαι Ὁραὶ, ἀντὶ νὰ ψαλοῦν τὸ

πρωὶ τῆς παραμονῆς, ὅπως γίνεται συνήθως, ψάλλονται τῇ προπαραμονῇ μὲν ὅταν συμπέση ἡ ἑορτὴ ἐν Κυριακῇ, τῇ προτεραία δὲ τῆς παραμονῆς, ὅταν ἡ ἑορτὴ συμπέση ἐν Δευτέρῳ, διότι ὡς γνωστὸν εἰς ἀμφοτέρως τὰς περιπτώσεις αὗται ψάλλονται τὸ πρῶτῃ τῆς πρὸ τῆς ἑορτῆς Παρασκευῆς ἄνευ τοῦ Ἑσπερινοῦ, ἀπαγορευομένης κατ' αὐτὴν τῆς τελέσεως τῆς θ. Λειτουργίας.

2. Ἀπέναντι τῶν τοιούτων διαφορῶν, τί εἶναι οἱ οἱ «δύο διαφορετικοὶ τρόποι» ἐνάρξεως τῆς πρωϊνῆς Ἀκολουθίας; Ἐφ' ὅσον δὲ εἶναι ἀδύνατος ἡ ἄρσις τῶν περισσοτέρων καὶ μεγαλειτέρων διαφορῶν, τὰς ὁποίας, δι' οὓς λόγους γνωρίζει τὸ Τυπικόν, ἐπιβάλλει ὡς πρὸς τὰ προμνημονευθέντα σημεῖα, δὲν νομίζομεν, ὅτι καμμία σοβαρότερα σκοπιμότης ἐπιβάλλει τὴν ἄρσιν τῆς περὶ τὴν ἑναρξιν τῆς πρωϊνῆς Ἀκολουθίας μηδαμινῆς διαφορᾶς. Ἀλλὰ καὶ μία τοιαύτη ἀποκατάστασις ὁμοιομορφίας καὶ ἡ λαμπρότερα ἑναρξις τῆς πρωϊνῆς Ἀκολουθίας, ἣν προτείνει ὁ φίλος ἀρθρογράφος, οὐδὲν ἔχουν νὰ προσφέρουν εἰς τοὺς ἑορταστάς, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι καθ' ἣν ὥραν γίνεται ἡ ἑναρξις τῆς πρωϊνῆς Ἀκολουθίας οὐδεὶς σχεδὸν, πλην τῶν Κληρικῶν, παρευρίσκειται συνήθως εἰς τὸν ναόν.

3. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἀρθρογράφου προτεινομένη παραλειψὶς τῶν Ἀποστίχων τοῦ Μ. Ἑσπερινοῦ, διὰ νὰ ψαλοῦν τὸ πρῶτῃ τῆς ἑορτῆς πρὸ τοῦ Ὁρθρου ὁμοῦ μετὰ τῶν τροπαρίων τῆς Λιτῆς, ἐν ᾧ διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἀποκαθιστᾶ τὴν τόσον ἀμφιβόλου, ὡς ἀνωτέρω, σκοπιμότητος καὶ ἀξίας ὁμοιομορφίαν, γίνεται, ὅμως ἐξ ἄλλου, πρόξενος μιᾶς ἄλλης ἀνομοιομορφίας, δημιουργουμένης εἰς τὴν γνωστοτέραν εἰς τὸ πλῆρωμα τῆς Ἐκκλησίας Ἀκολουθίαν τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ. Καὶ ταῦτα, ἐν ᾧ τὸ ἐκκλησιαστικὸν τοῦ Μ. Ἑσπερινοῦ, ὅταν μάλιστα τελῆται οὗτος τὸ ἑσπέρας, εἶναι συνήθως πολυμελές, καὶ αὐτὸ, πρὸ πάντων, θὰ πρόπη νὰ μὴ χάσῃ τὰ ὠραία τροπάρια τῶν Ἀποστίχων, τὰ ὁποία οὐδεὶς σχεδὸν λαϊκὸς θ' ἀκούσῃ, ὡς προείπομεν, ὅταν θὰ ψαλοῦν τὴν ἐπομένην, λίαν πρῶτῃ.

4. Τὰ Ἀπόστιχα τοῦ Μ. Ἑσπερινοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν, οὔτε ὀρθόν, νομίζομεν νὰ παραλειφθῶσιν, ὥστε ἡ Ἀκολουθία νὰ... κολοβωθῇ, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἡ εὐχέρεια νὰ τελεσθῇ αὐτὴ πλήρως. Καὶ ἡ τοιαύτη εὐχέρεια ὑπάρχει, προφανῶς, ὁσάκις εἶναι δυνατὸν νὰ τελεσθῇ ὁ Μ. Ἑσπερινὸς τὸ ἑσπέρας, μεμονωμένως, ἄνευ τῆς θ. Λειτουργίας τοῦ Μεγ. Βασιλείου, ὅπως ἀκριβῶς γίνεται ὅταν αἱ ἑορταὶ συμπέσωσιν ἐν Κυριακῇ ἢ Δευτέρῳ.

Ὅταν ὅμως ἡ εὐχέρεια τῆς ὁλοκληρώσεως τοῦ Μ. Ἑσπερινοῦ δὲν ὑπάρχει —τοῦτο δὲ συμβαίνει ὅταν οὗτος εἶναι συνδεδεασμένος μετὰ τῆς θ. Λειτουργίας— τότε, φυσικῶς, τὰ Ἀπόστιχα, μὴ δυνάμενα νὰ ψαλῶσι, παραλείπονται κατ' ἀνάγκην καί, ἵνα μὴ ἀπολεσθῶσι παντελῶς, ὀρίζεται νὰ ψαλῶσι τοῦλάχιστον τὸ πρῶτῃ τῆς ἑορτῆς πρὸ τοῦ Ὁρθρου. Πρόκειται δηλ. περὶ ἐξαιρέσεως κατ' ἀνάγκην ἐπιβαλλομένης, ἢ ὁποία δὲν εἶναι οὔτε ὀρθὸν οὔτε δίκαιον νὰ ἀναχθῇ εἰς κανόνα.

Πρωτοπρ. ΕΜΜ. Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΙΤΡΟΥΣ

Ὁ τῇ 28ῃ λήξαντος μηνὸς χειροτονηθεὶς Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας (Τζωρτζάτος), Διευθυντῆς ἄχρι τοῦδε παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ, εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ προεξάρχοντος τῆς χειροτονίας Σεβ. Μητροπολίτου Χίου κ. Παντελεήμονος, ἀντεφώνησεν ὡς ἀκολούθως:

Σεβασμιώτατε Πάτερ,

Εἶη εὐλογημένον τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου (1), τοῦ ἐπιβλέψαντος ἐπὶ τὴν ταπεινώσιν τοῦ δούλου Αὐτοῦ (2) καὶ οὕτω τὰ περὶ ἐμὲ οἰκονομήσαντος. Χάριν ἔχω τῷ Ἁγίῳ Θεῷ, ὅτι «πιστόν με ἠγήσατο, θέμενον εἰς διακονίαν» (3), εὐγνωμοσύνην δ' ὀφείλω τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ ἡμῶν καὶ τῇ περὶ Αὐτὸν Ἱερῶ Συνόδῳ, ὄργανα γενομένοις τῆς τοῦ Ὑψίστου βουλῆς.

Σεβασμιώτατε Πάτερ,

Παρὰ τὸν οὐδὸν τῆς εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων εἰσόδου ἱστάμενος νῦν καὶ ἐν μέσῳ τῆς εὐφροσύνης τῶν σήμερον ἐπ' ἐμὲ τελουμένων ἀτενῶς καθορῶν τὰς ἀπροσμετρήτους εὐθύναις τῆς προκειμένης ἀποστολῆς, ἧς τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ἔκτασιν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν προτιθέασιν οἱ τε ἱεροὶ κανόνες καὶ ἡ μακραίων τῆς Ἐκκλησίας παράδοσις καὶ τοῦ παρόντος καιροῦ αἱ ἀνάγκαι, τρόμῳ τῇ ἀληθείᾳ συνέχομαι ὡς σάλπιγγα δ' ἠγήσατο ἀκούω ἐν τοῖς μυχαϊτάτοις τῆς ψυχῆς μου τῆς τοῦ Κυρίου φωνῆς: «Ὡ οἱ ποιμαίνοντες τὰ μάτια καὶ οἱ καταλειπότες τὰ πρόβατα» (4). «Ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ ἀποστρέψω αὐτοὺς τοῦ μὴ ποιμαίνειν τὰ πρόβατά μου» (5). «Ἴδου ἐγὼ ἐκδικῶ ἐφ' ὑμᾶς κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν» (6). Ἀλλὰ μὴν συνειδῶς ὅτι «οὐκ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς Πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως» (7), αἰσθομαι πάλιν κατισχύουσαν ἐν ἐμοὶ τὴν ἀπ' οὐρανοῦ κλήσιν: «Πορεύου, ὅτι ἐγὼ ἔξαποστελῶ σε» (8). «Ἄνδρῖζου καὶ ἴσχυε· μὴ φοβοῦ, μηδὲ δειλιάσης, μηδὲ πτοηθῆς...ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς σου...οὔτε μὴ σε ἀνῆ, οὔτε μὴ σε ἐγκαταλίπη» (9). «Μὴ λέγε ὅτι νεώτερος ἐγὼ εἰμι, ὅτι πρὸς πάντας οὓς ἐὰν ἔξαποστείλω σε, πορεύῃ καὶ πάντα ὅσα ἐὰν ἐντείλωμαί σοι λαλήσεις» (10). «Ἡ δυνάμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (11).

Ὅθεν, τὴν ἀνάτην ὁδὸν ἀτενίζων θαρσαλέως ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ, πλείονα δ' ἀρρῶνός εἰμι πιστὴν ἐκ τῆς πρὸς με παρὰ τοῦ Θεοῦ ἄχρῃ τοῦ νῦν ἐπιδειχθείσης ἀγάπης δι' ἀμετρήτων δωρεῶν καὶ

1. Ἰωβ α', 21.
2. Λουκ. α', 48.
3. Α' Τιμ. α', 12.
4. Ζαχ. ια', 17. Βλ. καὶ Ἱεζ. λδ', 3-5. Ἱερ. ιβ', 10-11.
5. Ἱεζ. λδ', 10.
6. Ἱερ. κγ', 2.
7. Β' Τιμ. α', 7.
8. Πράξ. κβ', 21.
9. Δευτ. λα', 6.
10. Ἱερ. α', 7. Βλ. καὶ Α' Τιμ. δ', 12.
11. Β' Κορ. ιβ', 9.

ψυχῆς ἰσχύν ἀφ' ὧν ἕξ ὑπευθύνων θέσεων ἐν ποικίλαις τῆς Ἐκκλησίας διακονίαις ἔμαθον καὶ ἐπιστάθην, κλίνω ἐν εὐπειθείᾳ τὸν ἔμαρτοῦ ἀνχένα καὶ βάλλω τὴν χεῖρα ἐπὶ τὸ ἄροτρον⁽¹⁾ τοῦ ποιμανεῖν «μετ' ἐπιστήμης»⁽²⁾ τὸ τῆ ἔμῃ φρονιδί ἀνατιθέμενον ποιμνιον, ὑπὲρ οὗ, ἐπιτρέψοι μοι Κύριος τὸν λόγον, καὶ «ἡδιστα ἐκδαπανηθήσομαι»⁽³⁾.

Τῆ τοῦ Πνεύματος ὑπείκων συστάσει, «γνωστῶς ἐπιγνώσῃ ψυχὰς ποιμνίου σου»⁽⁴⁾, καὶ τὸ τῆς εὐθύνης μέγεθος μηδέποτε παρορῶν, ὅση μοι δύναμις, «τὸ ἀπολωλὸς ζητήσω καὶ τὸ πλανώμενον ἐπιστρέψω καὶ τὸ συντετριμμένον καταδήσω καὶ τὸ ἐκλείπον ἐνισχύσω καὶ τὸ ἰσχυρὸν φυλάξω καὶ βοσκήσω αὐτὰ μετὰ κρίματος»⁽⁵⁾, παιδεύων ἐν προαίτητι τοὺς ἀντιδιατιθεμένους⁽⁶⁾ καὶ ἐν ἀγάπῃ στηριζῶν τοὺς συναθλοῦντάς μοι «εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ»⁽⁷⁾. Μὴ ἐπιλαθόμενος τὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὅτι «ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων»⁽⁸⁾, περισσεύω ἐν τῇ ἐλπίδι ἐτοιμῶς ἔχειν καὶ κατοπαθεῖν ὑπὲρ αὐτῶν «ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ»⁽⁹⁾ ἐν μερίμνῃ ἀνυστάκτω τοῦ παραστῆσαι ταῦτα, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, «σκευὴ εἰς τιμὴν, ἡγιασμένα καὶ εὐχρηστα τῷ δεσπότη, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένα»⁽¹⁰⁾, ἀλλὰ καὶ τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος τέκνα τίμια καὶ πιστά. Ἐτι δὲ καὶ περὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας κοινῶν, κατὰ καθήκον, βουλευόμενος, πειράσομαι πάντοτε κατ' ἀγαθὴν ὡσαύτως καὶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν βουλευέσθαι καὶ ἐνεργεῖν, εἰς τὸ τῆς Ἐκκλησίας συμφέρον ἀφορῶν καὶ ἐκεῖνο μόνον λογιζόμενος.

Ἦδη, καὶ ἐν ἡμέρᾳ μάλιστα Σταυροῦ τοσαῦτα συμβολίζουσα μοι, ἐπὶ τὸ Ἅγιον Θυσιαστήριον χωρῶν δέξασθαι τοῦ Παναγίου Πνεύματος τὴν χάριν, ἐν βαθείᾳ ἐπιγνώσει τῶν παρ' ἐμοῦ προσδοκιῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἕξαιτοῦμαι σὺν ταῖς εὐλογίαις τοῦ συμπαρισταμένου καὶ φιλοστόργως ἐπ' ἐμοὶ συνευφραينوμένου Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καὶ Πατρὸς ἡμῶν, ὃν ἀπὸ μέσης καρδίας ἐν νύκτῃ ἀφοσιώσῃ εὐγνωμονῶν, τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς Σοῦ, Σεβασμιωτάτῃ μοι Πάτερ καὶ Γέροντα, τοῦ ἀπὸ τῶν φοιτητικῶν ἐδωλίων πατριῶς ἐν ταῖς τῆς ἱερωσύνης τρίβοις χειραγωγήσαντός με καὶ ᾧ πάντοτε βαθεῖαν αἰσθόμαι τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ πολλὴν ὀφείλω τὴν χάριν, καὶ πάντων τῶν τὸ ἱερὸν Θυσιαστήριον κυκλούντων Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀδελφῶν Πρεσβυτέρων καὶ Διακόνων, ἔτι δὲ τὰς εὐχὰς τοῦ ἐν οὐρανῷ ἀγαλλομένου πατρὸς μου καὶ τῆς ᾧδε συμπροσευχομένης μητρὸς μου, τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν,

1. Λουκ. θ', 62.
2. Ἰερ. γ', 15.
3. Β' Κορ. ιβ', 15.
4. Παροιμ. κζ', 23.
5. Ἰεζ. λδ', 16.
6. Β' Τιμ. β', 25.
7. Ἐφεσ. δ', 12.
8. Ἰωάν. ι', 11.
9. Β' Τιμ. β', 3.
10. Β' Τιμ. β', 21.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ Τὰ «Ἐλευθέρια» καὶ ἡ Κύπρος

Ἐν ἀρχῇ τῆς κατὰ τὴν 24ην λήξαντος μηνὸς ἐπὶ τῇ Ἑθνικῇ Ἑορτῇ πανηγυρικῆς συνεδρίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ὁ Πρόεδρος αὐτῆς κ. Γρηγόριος Παπαμιχαήλ εἶπε τὰ ἑξῆς:

Κατὰ τὴν σήμερον πανηγυριζομένην ἐνδοξοτάτην ἐθνικὴν ἡμέραν ἢ ἑλληνικὴν ψυχὴν, ἔχουσα πρὸ αὐτῆς ἀνοικτὸν τὸ χρυσογράμματον εὐαγγέλιον τῶν παθῶν τοῦ ἀπὸ τοῦ 1821 ἀρξαμένου ἔπους τῶν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας ἀγώνων τῆς, μελετᾷ εἰς τὰς ἀιματοβρέκτους σελίδας τοῦ τὰ κατορθώματα τῆς φυλῆς μας, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἑλληνισμός, πιστὸς εἰς τὴν μοῖραν τοῦ νὰ δημιουργῇ τὴν λαμπροτέραν ἐν τῷ κόσμῳ ἱστορίαν μετὰ βάσιν τὸ βαθυτάτον αἴτημα τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς «ἐλευθερία ἢ θάνατος», ὑπερήφανος διὰ τὸ παρελθὸν καὶ δι' αὐτὸ ἔτι τὸ πρόσφατον παρὸν, καὶ πλήρης αἰσιοδοξίας διὰ τὸ μέλλον, ἐρρτάζει τὴν ἐπέτειον τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας, τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας, τὰ «Ἐλευθέρια» τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Εἰς τὸν πανελλήνιον τοῦτον τῶν «Ἐλευθερίων» πανηγυρισμὸν βλέπομεν δύο θέσεις κενὰς, τὴν θέσιν τῆς ἑλληνικῆς Κύπρου καὶ τὴν θέσιν τῆς ἑλληνικῆς Βορείου Ἠπείρου.

Ἐν μεσοῦντι τῷ εἰκοστῷ αἰῶνι καὶ ὑπὸ τὸ παγκόσμιον κλίμα τῆς διατόρου διακηρύξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, δεσμὰ δουλείας συνθλίβουν τὰς δύο ταύτας εὐγενεστάτας ἐπιτομάς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, αἱ ὁποῖαι οὕτω παραμένον ἀμέτοχοι τῆς ἐπὶ τοῖς

τῶν «κατὰ κοινὴν πίστιν» τέκνων⁽¹⁾, ἀδελφῶν καὶ φίλων, τῶν σεβαστῶν μοι καθηγητῶν, τῶν ἐν τῇ προσφιλῇ μοι Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ καὶ τῇ ὑπ' ἐμοῦ ποιμαινομένη ἐνορίᾳ πολυτίμων συνεργατῶν καὶ παντὸς τοῦ περισσῶτος λαοῦ.

«Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς»⁽²⁾, «ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ»⁽³⁾, ὅπως παραστήσω ἔμαρτόν «δόκιμον τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὁρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας»⁽⁴⁾ καὶ ὅπως, καθιστάμενος «τύπος τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνεῖᾳ»⁽⁵⁾ καὶ μηδέποτε τοῦ ἐν ἐμοὶ χαρίσματος ἀμελῶν⁽⁶⁾, τηρήσω «τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον καὶ ἀνεπίληπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ»⁽⁷⁾.

Καὶ νῦν, «ἰδοὺ ὁ δοῦλος Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου»⁽⁸⁾.

1. Τίτ. α', 4.
2. Ρωμ. ιε', 30.
3. Β' Κορ. ιβ', 9.
4. Β' Τιμ. β', 15.
5. Α' Τιμ. δ', 12.
6. Α' Τιμ. δ', 14.
7. Α' Τιμ. ζ', 4.
8. Λουκ. α', 38.

«ἐλευθερίους» εὐφροσύνης, ἐνῶ καὶ ἀπὸ αὐτῶν τὰ ἱερὰ κόκκαλα ἢ λευτεριά ἐξεπήδησεν.

Ἄλλ' ἢ ἰσχύς τοῦ αἰτήματος τῆς ἐλληνικῆς ψυχῆς ἔχει τσαύτην δυναμικότητα, ὥστε νὰ ἐλπίζεται φθίνον ταχέως τὸ δούλιον ἡμῶν καὶ ἀσφαλῆς ἢ πλήρωσι: τῶν κενῶν εἰς τὴν εὐφρόσυτον πανελλήνιον παρτάξιν τοῦ πανηγυρισμοῦ τῶν «ἐλευθερίων».

Καὶ θὰ πληρωθῆ οὕτω τὸ τοῦ προφήτου: «Καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς ἐκ πασῶν τῶν γαιῶν, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ὑμῶν... καὶ κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑμῶν...».

Αἱ σημερινὰ περιστάσεις φέρουν εἰς τὸ προσκήνιον τὸν ἀγῶνα τῆς ἐνώσεως τῆς Κύπρου μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος, ἀκούεται δ' ἐκ τῶν κύκλων τῶν κατεχόντων τὴν νῆσον, ὅτι ἡ Κύπρος οὐδέποτε ὑπήρξεν ἐλληνική.

Ἄλλὰ μόνον εἰς ἀγνοίαν, ἂν μὴ εἰς διαστροφήν τῆς ἱστορίας, εἰς ἔλλειψιν καλῆς πίστεως καὶ ἐσκευμένην ἀδικίαν δύναται νὰ ἀποδοθῆ ὁ διισχυρισμὸς οὗτος. Ἡ ἐλληνικότης τῆς νήσου τυγχάνει ἀναμφισβήτητος· ἀκριβῶς δ' ἐν ἐκ τῶν ἐλληνικῶν θαυμάτων εἶναι καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ κατὰ καιροὺς κατακτητὰὶ αὐτῆς, ὡς καὶ ἄλλων ἐλληνικῶν χωρῶν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μεταβάλλουν τὸ φρόνημα, τὴν γλῶσσαν, τὴν θρησκείαν, τὰ αἰσθήματα, τὸν πολιτισμὸν, συλλήβδην δ' εἰπεῖν, τὴν ἐθνικὴν τῶν Κυπρίων συνείδησιν.

Οὐδεὶς, λοιπόν, ἀγῶν εἶναι δικαιοῦτερος τοῦ ἀγῶνος τῆς ἐλληνικωτάτης Κύπρου, θυγατρικῶς ἀξιοῦσης νὰ ἐνταχθῆ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος· καὶ οὐδεμία φωνὴ εἶναι ἰσχυροτέρα τῆς μητρικῆς, διαμαρτυρομένης διὰ τὴν ἐν δεσμοῖς κρατούμενην προσφιλεῖ θυγατέρα καὶ ὀλοφύχως τασσομένης παρὰ τὸ πλεονὸν τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστῶν τῆς.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἐκφραστὴς τῶν ἐθνικῶν πόθων, εὐχῶν καὶ ἀξιώσεων τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, τασσομένη παραστάτις τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως δικαιοτάτου ἀγῶνος τῆς Κύπρου, ἐν τῷ πόθῳ τῆς νὰ συνεισφέρῃ εἰς αὐτὸν τὴν πνευματικὴν αὐτῆς συμβολήν, ἀπεφάσισεν, ἐνθεν μὲν τὴν ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν αὐτῆς συγγραφὴν τῆς ἱστορίας τῆς Κύπρου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον, ἀθλοθετοῦντος φιλογενοῦς ἀνδρός, ἐνθεν δὲ τὴν πρὸς τὰς κυριώτερας Ἀκαδημίας τοῦ κόσμου ἀποστολὴν ἐκκλήσεως ὑπὲρ τοῦ δικαιοτάτου κυπριακοῦ καὶ πανελληνίου ἀγῶνος.

Ἀποτελεῖ πλέον πανανθρωπίνην συνείδησιν καὶ κανόνα παγκόσμιον τὸ δίκαιον τῆς αὐτοδιδάχσεως τῶν λαῶν, κραυγάζουσαν δ' ἀδικίαν θὰ ἀπετέλει ἢ μὴ ἐφαρμογὴ του εἰς τὴν προκειμένην πανελλήνιον ὑπόθεσιν, τὴν ἀναντιρρήτως δικαιοτέραν πασῶν.

Ἡ Κύπρος ἀνήκει εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι ἡ θεία Πρόνοια θὰ ἐπιφυλάξῃ εἰς τὴν ἡμετέραν γενεάν νὰ πανηγυρίσῃ συντελεσμένον καὶ τοῦτο τὸ γεγονός τῆς πολυποθῆτου ἐνώσεως.

Ὅποια ἢ σημασία τοῦ σήμερον ἑορταζομένου Ἀγῶνος τῆς ἐλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας, θὰ ἀναπτύξῃ ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Διονύσιος Κόκκινος, ὁ ὁποῖος παρακαλεῖται νὰ λάβῃ τὸν λόγον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Τὸ νέον δείγμα.

Ἀσχέτως πρὸς τὰς πρακτικὰς συνεπείας τῆς περὶ παροχῆς ψήφου εἰς τοὺς Κληρικὸς ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, περὶ ὧν, ὡς λίαν ὀρθῶς ἐδηλώθη, ἁρμοδία νὰ κρίνῃ εἶναι ἡ Σ. Ἱεραρχία, ὅσα ἐλέχθησαν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπὶ τοῦ θέματος συζητήσεως, περὶ τῆς εἰς τὴν ἐθνικὴν ζωὴν συμβολῆς τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ ὁ σεβασμὸς, μεθ' οὗ ἐγένετο ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος, ἀποτελοῦσιν ἀναμφιβόλως νέον δείγμα ἀναγνωρίσεως τῆς σημασίας, ἣν ἔχει διὰ τὸ Ἔθνος ὁ ἐκκλησιαστικὸς παράγων, καὶ ἐπιμαρτυροῦσιν ὅσα περὶ τοῦ ἰδιαιτέρου ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ τόπου πολιτειακοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ ἄλλοτε ἐσημείωσεν ἡ παρούσα στήλη. Τοῦτο δὲ πληροῖ, ἀναμφιβόλως, ἱκανοποιήσεως καὶ αἰσιοδοξίας πάντας τοὺς καθ' οἰονδήποτε τρόπον μοχθοῦντας διὰ τὴν, ὅσον οἶόν τε, ἀποτελεσματικώτεραν, συνέχισιν τῆς τόσον ἀναγκαίας διὰ τὸν Ἑλληνισμόν πνευματικῆς δραστηριότητος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀνάγκη προσοχῆς.

Πολὺς καὶ σπουδαῖος λόγος γίνεται κατ' αὐτὰς περὶ τῆς ὑπὸ τῶν καιρῶν ἀπαιτουμένης «ἐπιστροφῆς». Πρῶδηλον ὅμως, οὐχ ἦντον, εἶναι, ὅτι πρὸς πραγματώσιν τῆς «ἐπιστροφῆς» ταύτης, ἀνάγκη παρίσταται, ὅπως πάντες ἐπακριβῶς γνωρίζωμεν τὴν μοναδικὴν πρὸς τοῦτο «Ὀδόν». Διότι συμβαίνει ἐνίοτε νὰ ἐπιχειρῇ τὴν «ἐπιστροφήν» ὁ ἄνθρωπος, ὑπὸ τῶν ἀγαθοτέρων ἐμπνεόμενος διαθέσεων, νὰ διατρέξῃ ὅμως τὸν κίνδυνον τῆς παραπλανήσεως, διὰ τὴν ἀγνοίαν τῆς πράγματι πρὸς τὸ ποθητὸν τέρμα ἀγοῦσης ὁδοῦ. Καὶ ἐν προκειμένῳ, λοιπόν, μέγα καὶ βαρὺ εἶναι τὸ ἔργον τῶν πνευματικῶν τοῦ Ἐθνους ταγῶν, ἐπιτακτικώτερα δὲ καὶ ἐξόχως ἐπιέγουσα εἶναι ἡ εὐθύνη τῶν εἰδικώτερον πεφορτισμένων τὴν ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ χριστιανικῷ πνεύματι διαπαιδαγωγῶν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, καὶ ἰδίᾳ τὴν τῆς νέας γενεᾶς. Διότι δὲν εἶναι ἀρκετὸν τὸ νὰ θέλῃ τις νὰ ἐπιστρέψῃ· εἶναι ἀνάγκη καὶ νὰ γνωρίζῃ τὸν δρόμον. Πολλὰ δὲ εἶναι τὰ θύματα τῆς ἀγνοίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὐρίσκονσι καὶ τὰ ἰδικὰ των θύματα—καὶ λίαν ἀκόπως, μάλιστα, πολλάκις—αἱ ποικιλῶν μοι θρησκευτικαί, φιλοσοφικαί, κοινωνικαὶ καὶ λοιπαὶ προπαγάνδαι, χωρὶς νὰ εἶναι σπάνιον τὸ φαινόμενον καὶ ἀνθρώπων ἄλλ' ἀντ' ἄλλων πρεσβεύοντων, καὶ ὅμως νομιζόντων, ἐν τούτοις, ὅτι εἶναι ὀρθόδοξοι χριστιανοί! Τὰ παραδείγματα δὲ ταῦτα δὲν ἐλλείπουσιν, ἀτυχῶς, οὔτε καὶ μεταξὺ τῶν τὰ μάλιστα, κατὰ τὰ λοιπά, πεπαιδευμένων.

«Ἡ Ὀδός», ἡ μοναδική, εἶναι ὁ Χριστός, ὅστις εἶναι καὶ ὁ μοναδικὸς «θεμέλιος» παντὸς ὕγιους πνευματικοῦ ὀργανισμοῦ· «θεμέλιον δὲ ἄλλον», πλὴν Αὐτοῦ, «οὐδεὶς δύναται θεῖναι». Καὶ τὸν Χριστὸν οὐδεὶς δύναται ἀκινδύνως νὰ ἐκλάβῃ ἄλλως, ἢ ὅπως ἐμφανίζει Αὐτὸν ἡ Ἐκκλησία Του.

Ὁ πρόφην Κίτρος Κωνσταντῖνος (+)

Τὴν 30ὴν λήξαντος μηνὸς ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ Μητροπολίτης πρόφην Κίτρος Κωνσταντῖνος Κοιδάκης καὶ ἐκηδεύθη τὴν ἐπομένην ἐν Κατερίνῃ μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

Γεννηθεὶς τῷ 1876 ἐν Ἀγ. Παρασκευῇ τῆς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Κορίνθῃ, ἐσπούδασε τὰ μὲν ἐγκύκλια μαθήματα ἐν τῇ ἐν Σμύρῃνῃ Ἐδαγγελικῇ Σχολῇ, ἅτινα συνεπλήρωσεν ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ, τὴν δὲ θεολογίαν ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ. Εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου εἰσῆλθε τὸ 1900, προαχθεὶς δ' εἰς τὴν Ἀρχιερωσύνην τῷ 1908, ἐποίμανε τὴν ἐπαρχίαν Καλλιπόλεως καὶ Μαδύτου μέχρι τοῦ 1924. Ἔνεκα τῶν ἐθνικῶν περιστάσεων μετατεθεὶς εἰς τὴν προσωρινῶς συσταθεῖσαν τότε Ἱ. Μητρόπολιν Πλωμαρίου (Λέσβου), παρέμεινεν αὐτόθι μέχρι τοῦ 1934, ὅτε προήχθη εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Κίτρος. Πλὴν τῆς πιστῆς ἐκκληρώσεως τῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καθηκόντων αὐτοῦ, ὁ μεταστάς Ἱεράρχης ἐθεράπευσε, ἐπὶ πλέον, τὴν ἐθνικὴν πνιδείαν, ζηματίας διδάσκαλος ἀμφοτέρων τῶν ἐν Χαλκηδόνι ἑλληνικῶν Σχολῶν.

ὑπὸ βαρείας νόσου ἀπὸ τινος καταληφθεὶς καὶ περιελθὼν εἰς πλήρη ἀδυναμίαν πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν ἀρχιερατικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, παρητήσατο κανονικῶς ἀπὸ τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου τῇ 31ῇ Ἰανουαρίου ἐ.ε., ἀφ' οὗ ἐπὶ πενήκοντα τέσσαρα ὅλα ἔτη θεοφιλῶς διηκόνησε τῇ Ἐκκλησίᾳ. Παρέμεινε δὲ νοσηλευόμενος ἐν Κατερίνῃ μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου «ἵνα ἀναπαύσῃται ἀπὸ τῶν κόπων αὐτοῦ».

Αἰωνία αὐτοῦ ἡ μνήμη!

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνελθοῦσα εἰς τὰς τακτικὰς Αὐτῆς συνεδρίας κατὰ τὸ 2ον δεκαπενθήμερον τοῦ λήξαντος μηνός, ἡσχολήθη ἐπὶ ζητημάτων τρεχούσης ὑπηρεσιακῆς φύσεως.

— Ὁ Μακαρ. Πρόεδρος, ἔχων ὑπ' ὄψιν ὅτι, σὺν τῇ λήξει τοῦ παρελθ. μηνός, ἔληγε καὶ ἡ θητεία τῶν Συνοδικῶν Συνέδρων Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἐλασσώνος κ. Καλλινίκου, Δράμας κ. Γεωργίου, Κορινθίας κ. Προκοπίου, Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβου καὶ Ἡλείας κ. Γερμανοῦ, ἐκάλεσε, κατὰ τὸν Νόμον, εἰς ἀντικατάστασιν αὐτῶν τοὺς ἐκ τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος Σεβασμ. Μητροπολίτας Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομον, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κυρίλλον καὶ Παροναξίας κ. Ἀμβρόσιον, καὶ τοὺς ἐκ τῶν Νέων Χωρῶν Σεβασμ. Μητροπολίτας Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονα καὶ Κασσανδρείας κ. Καλλίνικον, ἵνα μετὰσχῶσι τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ τρέχοντος ἔτους μέχρι τέλους Μαρτίου τοῦ ἐπιόντος ἔτους.

— Ὡς ἡμέρα ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου διὰ τὸ β' ἑξάμηνον τῆς τρεχούσης 99ης Συνοδικῆς Περιόδου, ὠρίσθη ἡ 6ῃ τοῦ σήμερον ἀρχομένου μηνός Ἀπριλίου.

— Κατὰ τὴν συνεδρίαν Αὐτῆς τῆς 26ης τοῦ λήξαντος μηνός ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐξελέξατο κανονικαῖς ψήφοις Μητροπολίτην Κίτρος τὸν ἐκ τῶν Διευθυντῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς

Ἑλλάδος Πανσο. Ἀρχιμ. κ. Βαρνάβαν Τζωρτζᾶτον, Μητροπολίτην Ἐάνθης τὸν ἄχρι τοῦδε Γραμματέα τῆς Ἱεράς Συνόδου Πανσο. Ἀρχιμ. κ. Ἀντώνιον Κλασουλᾶτον καὶ Μητροπολίτην Μαρωνείας τὸν ἄχρι τοῦδε παρὰ τῇ Ἱ. Μητροπόλει Θεσσαλονίκης Θεοφιλέστατον βοηθὸν Ἐπίσκοπον Μυρέων κ. Τιμόθεον. Αὐθημερὸν δ' οἱ ἐψηφισμένοι Κίτρος καὶ Ἐάνθης ἐτέλεσαν τὸ Μήνυμα αὐτῶν ἐν τῷ παρὰ τοῖς συνοδικοῖς γραφείοις παρεκκλησίῳ τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου. Τὸ Μήνυμα τοῦ ἐκλεγέντος Μητροπολίτου Μαρωνείας ἐτελέσθη τῇ 30ῇ λήξαντος μηνός.

— Ἡ χειροτονία τοῦ μὲν Σεβασμ. Μητροπολίτου Κίτρος κ. Βαρνάβα ἐτελέσθη ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῶ τῶν Ἀθηνῶν τῇ 28ῃ λήξαντος μηνός ὑπὸ τῶν Σεβασμ. Μητροπολιτῶν Χίου κ. Παντελεήμονος, Κορινθίας κ. Προκοπίου καὶ Καστορίας κ. Νικηφόρου καὶ τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ρωγῶν κ. Διονυσίου, ἡ δὲ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐάνθης κ. Ἀντωνίου ἐτελέσθη ἐν τῷ ἐν Πειραιεὶ ἱερῷ Ναῶ τῆς Ἐυαγγελιστρίας ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἡλείας κ. Γερμανοῦ καὶ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀγαθονίκου καὶ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνοῦ.

— ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου καθηρτίσθη Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Συνοδικῶν Συνέδρων Σεβ. Μητροπολιτῶν Χίου κ. Παντελεήμονος, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀγαθονίκου, καὶ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Δωροθέου, πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος τῶν φερόντων ἐκκλησιαστικῶς τίτλους ἐντύπων, ἅτινα δὲν εἶναι ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀποστολικὴ Διακονία. Ἡ ἐπέτειος τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας ἐωρτάσθη ἐν τῷ Θεολογικῷ Οἰκοτροφείῳ τῇ 23ῃ λήξαντος μηνός, ἐπὶ παρουσίᾳ Ἀρχιερέων, Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, πολλῶν Κληρικῶν καὶ πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας εἶπεν ὁ Διευθυντῆς τοῦ Ἰδρύματος Αἰδεσιμολ. κ. Ἰω. Σ. Ράμφος.

Τῇ ἐπομένῃ τριμελῆς ἀντιπροσωπεῖα φοιτητῶν τοῦ Οἰκοτροφείου μετέβη εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν τῆς Ἁγίας Λαύρας καὶ μετέσχε τοῦ αὐτόθι γενομένου ἑορτασμοῦ.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Τῇ 17ῃ τοῦ λήξαντος μηνός ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὴν ἀποχαιρετιστήριον ἐπίσκεψιν τοῦ ἀναχωρήσαντος ἐξ Ἀθηνῶν Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Μακαρίου.

— Ἡ Α. Μακαριότης τῇ 24ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός μετέβη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ὁρησκευμάτων καὶ Ἐθν. Παιδείας, ἐνθα συνειργάσθη μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ κ. Κ. Καλλία ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

— Αὐθημερὸν τὸ ἑσπέρας ἡ Α. Μακαριότης παρέστη εἰς τὴν ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Ἐορτῇ πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐν ἣ μετ' εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου αὐτῆς κ. Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, εἶπε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Διον. Κόκκινος.

— Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος προήδρευσε συνεδριῶν τοῦ Κεντρ. Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ τῇ 17, 24 καὶ 31 λήξαντος μηνός.

— Ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη τὸν Διοικητὴν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κ. Μαντζαβῖνον, τὸν δήμαρχον Ἰωαννίνων κ. Θεοδωρίδην, τὸν βουλευτὴν Λακωνίας κ. Ρουμάνην, τὸν Ἀγγλικανὸν Ἐπίσκοπον Γιβραλτάρ Σεβ. Frederick W. Thomas Craske, τὸν παρὰ τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ Ἐκκλησιῶν διευθυντὴν αἰδέσ. Zigler μετὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀμ. Ἀλιβιζάτου, τὸν πρόφην Ὑπουργὸν κ. Πιπινέλην, τὸν πρόφην Ὑπουργὸν κ. Π. Ἀργυρόπουλον, τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννουπόλεως κ. Βογιατζόγλου, τὸν δήμαρχον Πρεβέζης κ. Μουστακην, διαφόρους ἐπιτροπὰς κ. ἄ.

Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν. Κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 5 Μαρτίου ἡ Θεολογικὴ Σχολή, μετὰ τὴν νόμιμον διαδικασίαν καὶ δοκιμασίαν, ἀνεκήρυξε διδάκτορα τῆς Θεολογίας τὸν πτυχιούχον αὐτῆς κ. Σάβ-

βαν Ἀγουρίδην, ὑποβαλόντα διατριβὴν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τὸ πρόβλημα τῶν προσθηκῶν τῆς Σλαυονικῆς μεταφράσεως τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου τοῦ Ἰωσήπου καὶ ἡ ἐν αὐταῖς περὶ τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μαρτυρία».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δημητρίου Ζερμπίνη Ὁραταὶ σκέψεις ἐλλήνων καὶ ἄλλων συγγραφέων, μετὰ Παραρτήματος εἰς δεύτερον βιβλίον ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Πρόλογος Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Νικολάου Ἐξαρχοπούλου. Εὔφημος μνηεὶα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (σελ. 399+6+στ'+143+6. μέγα 8ον ἐπὶ ἀρίστου χάρτου). Ἀλεξάνδρεια 1953.

Παν. Νικήτα Τὸ Λεσβιακὸ Μηνολόγιον. «Λεσβιακά» Δελτίον τῆς Ἐταιρείας Λεσβιακῶν Μελετῶν. Μυτιλήνη 1953. Τόμος Α' τεῦχος Α'. (σελ. 280, μετὰ χάρτου τῆς Λέσβου, μέγα 8ον ἐπὶ ἀρίστου χάρτου).

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Ἱερὰ Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46, 47, καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 καὶ 540/1945 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ ἐφημερίων. προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κάτωθι κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων 1) Ἀγίου Γεωργίου Λάστας καὶ 2) Ἀγ. Χαραλάμπους Ἀνεμοδοτρίου καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν ἄνω ἐφημεριακῶν θέσεων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Δημητσάνῃ τῇ 26ῃ Μαρτίου 1954
† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Γε ρ μ α ν ὀ ς

Ἱερὰ Μητροπολίτης Δημητριάδος

Μὴ προσελθόντος οὐδενὸς ἐκ τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα Α' κατηγορίας πρὸς κάλυψιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου Βόλου συμφώνως τῷ Νόμῳ 2200/40 ἄρθρον 46 παρ. 3, καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ προσόντα Β' κατηγορίας ἵνα υποβάλλωσιν τὰ δικαιολογητικά αὐτῶν ἔγγραφα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης πρὸς ἀνακήρυξιν τῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Βόλῳ τῇ 14 Μαρτίου 1954

† Ὁ Δημητριάδος Ἰ ω α κ ε ἰ μ

Ἱερὰ Μητροπολίτης Καστορίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 τοῦ κωδικοποιηθέντος Α. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων» ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Α. Νόμου 540/1945 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω Νόμων ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ δικαιολογητικά τῶν πρὸς ἀνακήρυξιν τῶν ὡς ὑποψηφίων διὰ μίαν τῶν χηρευουσῶν θέσεων τακτικῶν ἐφημερίων τῶν ἐνοριῶν 1) Ἀγίας Ἀννης, 2) Ἀγίου Δημητρίου, 3) Ἀσπρογείων, 4) Βαλτονερίου, 5) Βασιλίου, 6) Βέργας, 7) Βοτανίου, 8) Γιαννοχωρίου, 9) Δενδροχωρίου, 10) Δισπηλιοῦ, 11) Ζευγοστασίου, 12) Ἱεροπηγῆς, 13) Καλῆς Βρύσης, 14) Κολοκυνθοῦς, 15) Κομνηνάδων, 16) Κοντορρόπης, 17) Κορομηλιάς, 18) Κορυφῆς, 19) Ἄνω καὶ Κάτω Κρανιδῶνος, 20) Κρύων Νερῶν, 21) Κρυσταλλοπηγῆς, 22) Λαχανοκίπων, 23) Μαρκοχωρίου, 24) Μελά, 25) Μελισσότοπου, 26) Μεσοβράχου, 27) Μονοπόλου, 28) Μοσχοχωρίου, 29) Κάτω Νεστορίου, 30) Νυμφαίου, 31)

Ὁρειᾶς, 32) Πεδινοῦ, 33) Ἄνω καὶ Κάτω Περιβολίων, 34) Περικοπῆς, 35) Πετροπουλακίου, 36) Πολυανέμου, 37) Σταυροποτάμου, 38) Σλημνίτισης, 39) Τριγώνου, 40) Τυρνόβου καὶ 41) Χαλάρας.

Ἐν Καστορίᾳ τῇ 19ῃ Ἰανουαρίου 1954

† Ὁ Καστορίας Νικηφόρος

Ἱερὰ Μητροπολίτης Κορινθίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ 2200/40 «περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ ἐφημερίων» Α. Ν. καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τοῦ Ἐφημερίου τοῦ ἐν Βοχαϊκῷ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Δημήτριος, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσι ὑποψήφιοι ἐφημέριοι τοῦ ὡς ἄνω Ἱ. Ναοῦ.

Ἐν Κορινθῷ τῇ 15 Μαρτίου 1954

† Ὁ Κορινθίας Προκόπιος

Ἱερὰ Μητροπολίτης Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν καὶ ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: Ἀγ. Γεωργίου Ἀχλαδοχωρίου, Ἀγ. Δημητρίου Καιν. Χωριοῦ, Κοιμ. Θεοτόκου Λυκίσσης, Ζωοδ. Πηγῆς Μπούμπουκα, Ἀγ. Γεωργίου Λαχανάδας, Ἀγ. Ἰωάννου Ἀρσινόης, Ἀγ. Ἀθανασίου Δρακονερίου, Κοιμ. Θεοτόκου Μερόπης, Εὐαγ. Θεοτόκου Κάτω Μελπειᾶς, Κοιμ. Θεοτόκου Παπουλίων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς πλήρωσιν τῶν ἄνω ἐφημεριακῶν θέσεων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ δικαιολογητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Καλάμαις 2α Μαρτίου 1954

† Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος

Ἱερὰ Μητροπολίτης Φθιώτιδος

Προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Παληαχλαδίου καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Α.Ν. 807/1945 ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἡμῶν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 49 τοῦ Α. Ν. 2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικά μετὰ τῆς σχετικῆς αἰτήσεώς των.

Ἐν Λαμίᾳ τῇ 12 Μαρτίου 1954

† Ὁ Φθιώτιδος Ἀμβρόσιος

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ

† Ὁ Φλωρίνης, Ἀλμωπίας καὶ Ἐορδαίας ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

† Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου — Ἀκαδημαϊκός

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΕΜΜΑΝ. Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ

Πρωτοπρεσβύτερος — Καθηγητῆς

*Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰαοῦ 1.